

CERCETĂRI ARHEOLOGICE PE VALEA TELIȚEI (JUDEȚUL TULCEA)

I. Sondajul de la Frecăței

V. H. BAUMANN

A. DESCRIEREA SĂPĂTURII

0.0 Pe terasa înaltă, sudică a pîrîului Telița, la aprox. 2 km E de localitatea Frecăței, cu ocazia cercetărilor de suprafață efectuate în anul 1978 împreună cu Gh. Mănușu-Adameșteanu, a fost localizată o întinsă așezare rurală de epocă romană. Urme de locuire, respectiv ceramică fragmentară și piatră de construcție se întîlnesc pe o suprafață de aprox. 17,5 ha, pe platoul de est și, sporadic, pe marginea sudică a terasei de NV (pl. I, 1).

0.1 Terenul este folosit în prezent pentru pășunat, dar arăturile s-au apropiat destul de mult de zona respectivă și scurgerile de apă de la irigații au provocat eroziuni adînci.

0.2 Pînă în prezent, așezările rurale de epocă romană din nordul Dobrogei au fost puțin cercetate, sondajul realizat în anul 1982, urmărind în special probleme de tipologie și cronologie generală.

Au fost executate două secțiuni: prima (S_1), în marginea vestică a platoului de est; cea de-a doua (S_2), în zona centrală a aceluiași platou (pl. I, 2). Ambele secțiuni au lățimea de 1 m, numerotarea din metru în metru făcîndu-se în aval. Situațiile din săpătură au fost raportate la profilul de V în S_1 , și la cel de NV în S_2 , mai clare din punct de vedere stratigrafic.

1.0 S_1 a fost trasată în marginea vestică a platoului, pe direcția S—N, avînd o lungime de 82 m. De la început, s-a observat că materialele de construcție au fost antrenate de arătura efectuată la o dată anterioară momentului schimbării destinației actuale a terenului. Arătura destul de adîncă a distrus stratul de cultură antic, care s-a păstrat sub —0,50 m adîncime, pe o grosime care variază, în general, între 0,10—0,50 m, rareori depășind aceste dimensiuni. Sub stratul de cultură urmează loessul, aflat între —0,70—1,00 m adîncime. Stratul de cultură antic este reprezentat de un sol cafeniu cu infiltrații de pămînt galben și conține, din loc în loc, urmele unor locuințe de suprafață sau semi-îngropate: fragmente ceramice, pietre, resturi de chirpicii și de vetre distruse, cîteva obiecte metalice, etc.

1.1 La capătul sudic al secțiunii, la adîncimea de —0,75—1,00m, se delimitau în grund două din laturile unei locuințe semiîngropate (*Loc. 1*). cu baza la adîncimea de —1,25—1,50 m față de solul actual și cu o lungime pe șanț de 5,00 m. Cele două laturi erau orientate SV—NE, fiind aproximativ paralele. Intrarea se făcea probabil dinspre nord (pl. II —1). Din porțiunea cercetată s-au recoltat fragmente ceramice, un *stylus* din fier și resturi menajere. În conformitate cu materialul scos din interior, locuința aparține secolelor II—III e.n. (pl. VIII, 3, 14; IX, 7; X, 3—5). Locuința a fost nivelată la o dată ulterioară, ceramica descoperită în stratul de cultură superior fiind specifică secolului IV e.n.

1.2 În porțiunea de șanț cuprinsă între m 11—14, după îndepărtarea stratului vegetal superficial, s-a delimitat o zonă de pietre mari, antrenate la suprafață. Deschi-

derea unei casete de $2,50 \text{ m} \times 3 \text{ m}$, spre E, ne-a permis să surprindem resturile unui zid demantelat, orientat NV—SE (pl. I, 3; II—1), aparținând unei locuințe distruse (*Loc. 2*) care, în conformitate cu fragmentele ceramice recoltate, aparținuse secolului IV e.n.

1.3 Aproape pretutindeni nivelul așezării târzii a fost distrus de arătură. Într-un singur loc, între m 48 și 52 s-a păstrat o porțiune din podeaua de lut a unei locuințe (*Loc. 3*), la adâncimea de $-0,40 \text{ m}$ (pl. II—2 — plan). Deschiderea unei casete de $2,50 \times 3 \text{ m}$, spre E, a permis degajarea vetrei unui cuptor menajer distrus, construit deasupra podelei (pl. I, 4, 5). Cuptorul, în formă de potcoavă, orientat E—V, cu intrarea spre V, mărginită de pietre, avea vatra puternic fisurată și albiată, cu dimensiunile de $1,20 \text{ m}$ lungime și $1,00 \text{ m}$ lățime. Acestei locuințe îi aparținuse un zid, orientat NV—SE, a cărei temelie de $0,67 \text{ m}$ lățime, construită din pietre legate cu pământ, se afla între m 56—57, la adâncimea de $-0,50 \text{ m}$ pînă la $-0,75 \text{ m}$. La baza zidului, la $-0,85 \text{ m}$ adâncime se afla un nivel ars (pl. III, 1—3; II—2).

1.4 Nivelul de arsură, situat sub stratul de locuire romană târzie a putut fi urmărit în continuare, în dreptul m 64—70, la adâncimea de $0,70-0,75 \text{ m}$, unde era marcat de resturile unui zid din pietre mărunte, între m 65—66 și ale unei vetre micuțe, surprinsă în profilul de V, între m 68—69 (pl. III, 3; II—2). De pe acest nivel s-au scos două cești de tradiție getică (cățui) aproape întregi, laolaltă cu alte fragmente de factură locală sau romană aparținând sec. II—III e.n. (pl. IX, 9, 10; X, 1, 2, 11, 12).

2.0 S_2 , direcționată SV (220°) NE (40°), de 178 m lungime, a fost trasată pe aproximativ centrul platoului, urmărindu-se sistemul de amplasare a locuințelor și verificarea observațiilor stratigrafice și cronologice obținute în prima secțiune.

2.1 Între m 5—35 săpăturile au scos la iveală resturile mai multor ansambluri de locuire, ceea ce a impus deschiderea unor casete de $2,50 \text{ m}$ lățime, spre est. La $-0,20 \text{ m}$, sub nivelul actual al solului a fost surprins un zid orientat E—V, între m 6—10, al cărui colț situat în peretele estic al casetei releva interiorul unei încăperi, notată convențional *Loc. A* (pl. IV, 1 — plan; V, 1, 2). Talpa zidului se afla la adâncimea de $-0,52 \text{ m}$ sub nivelul actual al solului. Stratul arabil profund ($\approx 60 \text{ cm}$ grosime) a distrus podeaua acestei locuințe, antrenînd material ceramic aparținînd unei faze anterioare.

2.2 În porțiunea cuprinsă între m 21—33 au fost degajate mai multe substrucții a căror poziție în teren delimita în partea de SV o încăpere cu zidurile orientate EV și NS (pl. V, 3, 4). Intrarea în încăpere se făcea pe la SE. Nivelul acestei încăperi, numită convențional *Loc. B*, nu a putut fi surprins (pl. IV — 2). La aproximativ $2,50 \text{ m}$ de colțul nordic al *Loc. B*, s-a dat peste un zid de piatră orientat E—V a cărui lățime era de $0,67 \text{ m}$. Zidul, cu temelie profundă pînă la adâncimea de $-0,95 \text{ m}$ sub nivelul actual al solului, reprezenta latura sudică a unei locuințe (*Loc. D*), în interiorul căreia, spre N și spre NV, s-a dat peste o cantitate mare de piatră, țiglă și olane în stare fragmentară, prăbușită pe un nivel situat la $-0,65 \text{ m}$ adâncime (pl. VI, 4). Un nivel ars, anterior acestuia, se putea observa în profilul de NV al secțiunii, la adâncimea de $-0,93 \text{ m}$ (V: pl. IV, 2). O groapă modernă, de mari proporții, a perforat stratul de cultură pînă la pămîntul viu, distrugînd capătul de NV al zidului. Descoperirea unei monede Carol I (1884), în pămîntul arabil din exteriorul colțului sud-vestic al *Loc. B* (pl. XIII, 2), vine să precizeze momentul distrugerii stratului de cultură antic, prin lucrări de deștelenire efectuate la sfîrșitul secolului XIX. Revenind la situația stratigrafică din interiorul *Loc. D*, prin coroborarea datelor oferite de tipologia ceramicii cu cele din S_1 , m 56—58, unde zidul nordic al *Loc. 3* suprapunea un nivel din sec. II—III e.n., cu aceeași compoziție, putem afirma că și aici sîntem în fața aceleiași situații, respectiv a unei locuiri cu două faze succesive.

2.3 Între m 90 și 104 a fost cercetat, parțial, un al patrulea ansamblu de locuire, numit convențional *Loc. C*, alcătuit din două încăperi, una la SE (C_1), și alta la NE (C_2), la aproximativ 4 m distanță una de cealaltă (pl. IV — 3; VII). Zidurile au aceeași orientare, NS și EV, aceeași structură și, în general, aceeași grosime ($0,61 \text{ m}$) ca și cele întîlnite pînă acum. Și aici arătura a distrus nivelul de călcare și a răvășit interiorul locuinței, antrenînd piatra zidurilor, care, în C_2 , au fost reduse pînă la cota minimă.

2.4 O fază anterioară acestor construcții, marcată printr-un nivel pigmentat, a fost surprinsă în porțiunea dintre m 104—106, la —0,60 m. Deasupra nivelului se afla dărîmătură de piatră și chirpie ars. În continuarea secțiunii, urmele locuirii târzii s-au putut observa în zona cuprinsă între m 106—110, unde un fragment de zid, orientat E—V, limita spre SE un strat de țiglă și olană în stare fragmentară (pl. IV — 4).

2.5 Din acest punct și pînă în capătul nord-estic al secțiunii (m 178), în afara câtorva fragmente ceramice antrenate probabil din amonte, urmele locuirii târzii dispar. În schimb, așezarea timpurie (sec. II—III e.n.) se face simțită prin prezența unor locuințe semi-îngropate, în dreptul m 111—114, 168—172 și 173—178 (pl. IV — 4).

În comparație cu locuința semiîngropată cercetată parțial în capătul sudic al secțiunii S₁, acestea au o lungime pe șanț cuprinsă între 2,50 m și 3,75 m și o adîncime de aproximativ 0,45 m. În interiorul lor s-au găsit resturi menajere, oase, cărbuni și fragmente ceramice, majoritatea de factură locală.

B. CERAMICA

În cea mai mare parte, ceramica recoltată în sondajul de la Frecăței se compune din numeroase fragmente atipice. Cantitativ redusă, ceramica tipică cuprinde fragmente din gura sau baza unor recipiente de uz comun, cîteva piese de import, toarte și funduri ale unor tipuri de amfore cunoscute în nordul Dobrogei (pl. VIII—XII: în special pl. XI, 26—28, 30 și pl. XII, 8—11). Se remarcă numărul mare de fragmente aparținînd olăriei autohtone, în special tipurile de *vas-borcan* și *cătuie*, lucrate cu mîna sau cu roata înceată, dintr-o argilă grosieră, care întrebunțează ca degresant piatra sfărîmată din diabazele locale sau incluziuni de oxizi de fier. Această ceramică aparține primei faze de locuire, fiind prelucrată pe loc (pl. IV, 4—6; 9, 10; XII, 1—4, 7). Celei de-a doua faze de locuire, îi este specifică o ceramică locală de factură romană, caracterizată printr-o argilă densă și nisipoasă, uneori cu pietricele mărunte provenite din nisip. Arderea este întotdeauna oxidantă. S-au găsit puține fragmente de vase de tradiție geto-dacică, majoritatea provenite de la vase-borcan de mari dimensiuni (pl. XI, 31—34; XII, 5).

Cîteva fragmente de vase ceramice provin din mediul carpic (cf. Gh. Bichir, *Cultura carpică*, Buc. 1973, pl. CXVIII, 4 și pl. LXIII—1, 4) (inv. 30064, 30066, 30068 — pl. XI, 16—18). Fragmentele de amforă aparțin în special tipului globular și tipului cu corpul bombat și gura pilniformă, cu largă circulație la începutul epocii romane târzii (cf. C. Scorpă, *Dacia*, NS, 1977, p. 274 și 279) și întîlnite pînă în prezent, în nordul Dobrogei, la Sarica-Niculitel, Telița și Topraichioi (pl. VIII, 11, 15; XI, 24).

C. METALE

Dintre obiectele metalice, extrem de puține (pl. XIV) descoperite în sondajul de la Frecăței, excluzînd scoabele și piroanele, atrag atenția: un *stylus de fier* (inv. 28515) provenit din interiorul locuinței semiîngropate din secțiunea S₁; o *ustensilă din fier* (inv. 28520) confectionată dintr-un piron; un *dorn* masiv din fier (inv. 28513); un *vîrf* dublu piramidal de *suliță* (inv. 27518); un *vîrf de lance*, piramidal, cu tub de înmănușare (inv. 28521) și o *fibulă de bronz* (inv. 28516) de tipul „cu butoni la capete în formă de bulbi de ceapă” (*Zwiebelknopffibeln*) (pl. XIII, 3—10). În afara instrumentului de scris, celelalte obiecte metalice aparțin celei de-a doua faze de locuire. Fibula, specifică epocii romane târzii, este datată, în general, în sec. IV e.n. (cf. C. Preda, *Callatis*, Buc. 1980, p. 351). Aceeași datare este confirmată de o monedă de bronz, singura de altfel descoperită în 1982, în stratul arabil din interiorul Loc. C (S₂). Moneda a fost emisă în timpul împăratului *Maximin Daza* (305—313 p.) — pl. XIII, 1.

D. ÎNCHEIERE

3.0 Înlăturînd, de la început, ideea unor concluzii premature obținute în urma acestui sondaj, trebuie să relevăm aportul pe care îl aduc cercetările de la Frecăței la cunoașterea așezărilor rurale din nordul Dobrogei.

În stadiul actual al cercetărilor, putem face cîteva precizări:

1. La Frecăței întâlnim un tip de așezare rurală deschisă, de epocă romană, cu două locuiri succesive.
2. Cronologie, în conformitate cu datele stratigrafice și cu cele oferite de materialele recoltate în cursul săpăturilor, prima fază de locuire aparține secolelor II—III e.n., cea de-a doua fază, secolului IV e.n.
3. În prima fază avem de-a face cu o așezare de localnici geți, care continuă în plină epocă romană să trăiască în forme tradiționale, construindu-și locuințe modeste, semiîngropate sau la suprafață, cu ziduri din pământ pe temelii superficiale, locuințe dispuse la poalele platoului și în apropierea apei. Această așezare este distrusă și probabil părăsită temporar în cursul sec. III e.n.
4. A doua fază de locuire începe, cel mai devreme la sfârșitul sec. III e.n. și se desfășoară în sec. IV e.n. Este caracterizată prin locuințe de suprafață, construite pe temelii solide din piatră legată cu pământ. Cu toate că marchează o etapă de reconstrucție, locuirea de la Frecăței, întinsă pe partea mai înaltă a platoului, continuă să fie modestă.
5. Distrugerile provocate de lucrările de destelenire de la sfârșitul sec. XIX și, probabil, continuate cu arături pînă în perioada interbelică, nu ne permit să avansăm vreo ipoteză referitoare la momentul încetării locuirii romane tîrzii de la Frecăței.
6. La suprafața solului se găsesc fragmente mărunte de ceramică smălțuită din epoca feudală timpurie. Nici un alt indiciu nu ne reamă înă existența unei locuiri posterioare sec. IV e.n. (vezi ilustrația la pag. 111/vol. II)

CATALOG SELECTIV DE MATERIALE CERAMICE

A. CERAMICĂ ROMANĂ

Pl. VIII 1. — vas; fragment gură; ceramică fină, densă, lucrată la roată, cărămizie; vopsea roșie pe ambele fețe; dg = 162 mm; *Robinson, K 90; Hist. VI, pl. 9, Th. II, faza C(48)* — mijloc sec. III e.n.; *SI, m 55—59; —0,40 m; inv. 29.865*

2. — oală; fragment gură; ceramică grosieră, brună, lucrată la roată; angobă la culoare; ardere secundară; dg = 196 mm; *Popilian, p. 87 și pl. XXXIV, 332, 333, tip. 3* (mijloc sec. III e.n.); *SI, m, —0,50—0,70 m; inv. 29.882*

4. — farfurie; fragment partea superioară; ceramică densă, cenușie; lucrată la roată; angobă cărămizie; dg = 180 mm; *Popilian, p. 124; pl. LXVIII, 842* (a doua jumătate a sec. II e.n.), *tip. 2; SI, m 25—0,50—0,70 m; inv. 29.873*

5. — strachină; fragment partea superioară; sub buză linii paralele adînc incizate; ceramică fină, cărămizie; angobă la culoare; dg = 200 mm; *Popilian, p. 123 și pl. LXVII, 826, tip. 3* (sec. II—III e.n.); *SI, m 55—57, —0,40 m; inv. 20.876*

6. — farfurie; fragment gură; ceramică densă, cărămizie; vopsea roșie; dg = 195 mm; *Popilian, p. 124 și pl. LXVIII, 839* (a doua 1/2 sec. II e.n.), *tip. 2; SI, m 39, —0,40 m; inv. 29.869*

7. — oală cu 2 toarte; fragmente partea superioară; ceramică cărămizie, angobă la culoare; sub buză, adîncituri paralele incizate; dg = 228/192 mm; *Popilian, p. 91 și pl. XXXIX (402), sec. II e.n.; SI, m 39 —0,40 m; inv. 29.871*

8. — oală; fragment gură; ceramică cărămizie, rugoasă; angobă la culoare; sub buză, linii adînc incizate; dg = 216 mm; *Robinson, K92; Hist. VI, pl. 14, Th. II, faza II B (22)* — mijloc sec. III e.n.; *SI, m 55—59, —0,40 m; inv. 29.888*

9. — amforă; fragment gură; ceramică densă, cărămizie; vopsea roșu-brună; dg = 154/96 mm; *Callender, pl. IC, p. 20, Hist. VI, pl. 10, Th. II, faza IC(86)* — sec. II—III e.n.; *SI, m 18, —0,50 m; inv. 29.861*

10. — oală; fragment gură; ceramică cenușie, densă; angobă la culoare; dg = 123 mm; *Hist. VI, pl. 6, Th. II, faza A(59); Duncan, forma 7,21* (sec. I e.n.); *SI, m 25, —0,50—0,70 m; inv. 29.880*

11. — amforă; fragment gură cu ataș; ceramică cărămizie, densă; angobă la culoare; vopsea roșie, neuniformă; dg = 105 mm; *Scorpan, Dacia XXI, p. 279; Opaiț, (Amfore) tip. I/A, p. 293; Baumann, (Tchija), p. 52 și pl. XIV, 5, p. 471* (sec. IV e.n.); *SI, m 3—5, —0,50—0,70 m; inv. 29.862*

12. — amforă; fragment gură; ceramică roșu-brună, fină, nisipoasă; angobă la culoare; ardere secundară; dg = 135 mm; *Zeest, pl. XXXVII, 9; Hist. VI, pl. 12, Th. II, faza I B—C (79)* — sec. II—III e.n.; *SI, m 72—74, —0,70 m; inv. 29.870*

13. — amforă; fragment gură; ceramică bej, densă, dură; angobă la culoare; dg = 120 mm; *Zeest, pl. XXXII, 76; Hist. VI, pl. 8, Th. II, faza IB (52)* — sec. II—III e.n.; *SI, m 55—57, —0,40 m; inv. 29.873*

14. — bol; fragment partea superioară; ceramică rugoasă, brună, cu pietricele; angobă la

culoare; dg = 127. Asemănător la Opaït, (*Troesmis*), p. 332, pl. III, 2 (sfârșitul sec. II e.n.), *S1*, m 3-5, -0,50-0,70 m; inv. 29.860

15. — amforă; fragment gît cu toartă; ceramică roz, densă, cu mică; angobă la culoare; vopsea roșie, dispusă neuniform; dg = 117/105 mm; Baumann, (*Telița*), p. 53 și 471, pl. XIV, 5 (mijlocul sec. IV e.n.); *S1*, m 72-74, -0,40 m; inv. 28.510

Pl. IX 1. — farfurie; fragment partea superioară; ceramică bej-cărămizie; angobă proprie; dg = 156 mm; Opaït, (*Troesmis*), p. 349, pl. XV, 4 (începutul sec. III e.n.), *S1*, m 65-66, -0,70 m; inv. 29.866

2. — castron; fragment partea superioară; ceramică densă, bej; vopsea roșu-brună; dg = 212 mm; Baumann, (*Niculitel*), p. 403, pl. XXIV, 3 (sec. II-III e.n.); *S1*, m 57-59, -0,75 m; inv. 29.884

3. — farfurie; fragment partea superioară; ceramică grosieră, cu pietricele; cărămizie; angobă proprie; dg = 260 mm; *Popilian*, p. 124 și pl. LXVIII, tip. 1 (prima 1/2 sec. III e.n.); *S1*, m 25, -0,50-0,70 m; inv. 29.885

7. — căniță cu două toarte; fragment partea superioară; ceramică densă, cărămizie; vernis mat, roșu-brun; d. max. = 122 mm; *Popilian*, p. 108 și pl. LVIII, tip. 1a (sec. II e.n.); *S1*, m 3-5, -0,50-0,70 m; inv. 19.864

8. — suport de vas; ceramică bej; fină, nisipoasă; vopsea roșie, dg = 88 mm; db = 84 mm; *S1*, m 72-74, -0,70 m (sec. II-III e.n.); inv. 29.868

Pl. X 1. — farfurie; fragment hază; ceramică bej-cărămizie; densă, nisipoasă; angobă bej; dn = 97 mm; Opaït, (*Troesmis*), p. 349, pl. XV (sec. II-III e.n.); *S1*, m 62-64, -0,40 m; inv. 29.875

2. — farfurie; fragment bază; ceramică densă, cărămizie, nisipoasă; angobă proprie; db = 126 mm; *ibidem*; *S1*, m 72-74, -0,70 m; inv. 29.887

7. — castron; fragment partea superioară; ceramică densă, rezonantă; cărămizie; urme de vopsea roșie; dg = 380 mm; *Holwerda*, pl. V, 644 (sec. I-II e.n.); *Hist. VI*, pl. 8, Th. II, faza I C(21); *S1*, m 55-59, -0,40 m; inv. 29.863

8. — oală; fragment gură; ceramică cărămizie; rugoasă; angobă proprie; dg = 172 mm; *Robinson*, J-55 și 57 (sec. II-III e.n.) *Hist. VI*, pl. 2, Th. I, faza I C(7); *S2*, m 32-34, -0,85 m; inv. 29.892

9. — oală; fragment gură; ceramică roz; zgrunțuroasă; angobă de culoare; ardere secundară; dg = 180 mm; *ibidem*; *S1*, m 25, -0,50-0,70 m; inv. 20.872

10. — oală; fragment gură; ceramică portocalie, cu pietricele; angobă la culoare; *Robinson*, K 90 (mijlocul sec. III e.n.); *Hist. VI*, pl. 9, Th. II, faza I C(48); *S1*, m 39, -0,40 m; inv. 20.874

11. — oală; fragment gură; ceramică densă, cărămizie; vopsea roșie; dg = 168 m. Asemănător, *Hist. VI*, pl. 6, Th. II, faza I A(49) — sec. I-II e.n. (?); *S1*, m 72-74, -0,70 m; inv. 29.886

12. — oală; fragment gură, ceramică cărămizie, rugoasă; angobă la culoare; dg = 174 mm; asemănător, *Hist. VI*, pl. 2, Th. I, faza I C(8)

— sec. II-III e.n. (?); *S1*, m 74-76, -0,70 m; inv. 29.881

13. — oală; fragment partea superioară; ceramică maronie cu granulații calcaroase; angobă la culoare; două dungi incizate orizontal pe umăr; dg = 134; asemănător, *Robinson*, K93 (mijlocul sec. III e.n.); *Hist. VI*, pl. 13, Th. II, faza IIA(14); *Popilian*, tip. 3, p. 87 și pl. XXXIV (mijlocul sec. III e.n.) *S2*, m 6-10, -0,40 m; inv. 29.896

Pl. XI 1. — căniță; fragment partea superioară; ceramică densă, fină, rezonantă; cafenie; vopsea brună; dg = 66 mm; *Popilian*, tip. 2, p. 105 și pl. LIV (sec. II-III e.n.); *S2*, m 18, -0,80 m; inv. 30.041

3. — căniță; fragment partea inferioară; ceramică densă, fină, roșie; vopsea roșie cu luciu metalic la interior; db = 30 mm; *Popilian*, tip. 3; p. 105 și pl. LVI (a II-a 1/2 sec. II — începutul sec. III e.n.) *S2*, 106-111, -0,70 m; inv. 30.017

4. — căniță; fragment partea inferioară; ceramică fină, roșie; vopsea roșie-cafenie; ab = 31 mm; *ibidem*; 30.018

6. — castron, fragment partea superioară; ceramică fină densă, roșie; vopsea roșie cu luciu metalic la exterior; dg = 220 mm; *Hayes*, form. 27; fig. 8 (sfârșitul secolului II e.n.); *Hist. VI*, pl. 8, Th. II, faza I C(10, 13); *S2*, m 111-115, -0,95 m; inv. 30.043

7. — castron; fragment partea superioară, ceramică fină, roșie; vopsea roșie; dg = 240 mm; *Popilian*, tip. 6, p. 121 și pl. LXV (sec. II e.n.); *S2*, m 175-178, -0,40 m; inv. 30.049

8. — castron; fragment partea superioară; ceramică densă, roșu-maronie; vopsea la culoare; ardere secundară; dg = 272 mm; *Robinson*, G 179 (sec. I-II e.n.); *Hist. VI*, pl. 5, Th. II, faza I A(8); *S2*, m 22, -0,80-1,10 m; inv. 30.021

9. — castron; fragment partea superioară; ceramică densă, fină, roșu-maronie; vopsea roșie; dg = 240 mm; *Popilian*, tip. 1, pl. LXIII 768 (sec. II e.n.); *S2*, m 5-10, -0,60 m; inv. 30.044

10. — castron; fragment partea superioară; ceramică portocalie, fină, nisipoasă; vopsea la culoare; dg = 390 mm; *Robinson*, G 178 (sec. I-II e.n.); *Hist. VI*, pl. 2, Th. I, faza I B; *S2*, m 175-178, -0,40 m; inv. 30.046

11. — platou-tavă; fragment; ceramică fină, densă; roșie; vernis roșu cu dungi maronii; dg = 355 mm; db = 305 mm; *Popilian*, tip. 2, p. 126, pl. LXXI (sec. II e.n.); *S2*, m 115-119, -0,76 m; inv. 30.077

13. — castron; fragment partea superioară; ceramică negru-cafenie, nisipoasă; angobă la culoare; ardere secundară; dg = 147 mm; d = 129 mm; A. Opaït (*Troesmis*), p. 351 și pl. III, 2 (sfârșitul sec. II e.n.) *S2*, m 115-119, 0,76 m; inv. 30.076

14. — oală; fragment partea superioară; ceramică grosieră, cafenie, cu pietricele; angobă la culoare; dg = 120 mm; *Robinson* G 193 (sec. I-II e.n.); *Hist. VI*, pl. 6, Th. II, faza I A(48); *S2*, m 175-179, -0,40 m; inv. 30.048

15. — oală; fragment partea superioară; ceramică densă roșie; vopsea roșie; dg = 144 mm;

Robinson, G 193 (sec. I—II e.n.); *Hist. VI*, pl. 1, Th. I, faza IA(18); S2, m 175—178, —0,40 m; inv. 30.045

16. — cană; fragment partea superioară; ceramică cenușie; densă, rezonantă, cu nisip fin; angobă proprie; dungi verticale lustruite; dg = 81 mm; Bichir, *Cultura carpică*, pl. CXXIII—CXXV, Gr. BII (sec. III e.n.); S2, m 91—92, —0,54 m; inv. 30.066

17. — cană; fragment pansă; ceramică cenușie, densă, rezonantă; angobă proprie, lustruită; decor în val, pe gît; d = 96 mm; *ibidem*; S2, m 57—59, —0,54—0,66 m; inv. 30.064

18. — căniță; bază; ceramică densă, cenușie; angobă la culoare; db = 63 mm; *Popilian*, tip. 1, p. 104 și pl. LII—LIII (a doua 1/2 a sec. II e.n.); S2, m 91—92; —0,54 m; inv. 30.068

19. — cană; bază; ceramică densă, cenușie; cu nisip fin; angobă vineție; db = 66 mm; *Popilian*, tip. 1, p. 94 și pl. XL (sec. II e.n.); S2, m 175—178; —0,30 m; inv. 30.057

22. — cană; bază, ceramică cenușie, fină; vopsea neagră la exterior; db = 75 mm; *Popilian*, tip. 2, p. 94 și pl. XL (sec. II e.n.); S2, m 57—59, —0,54—0,65 m; inv. 30.079

23. — farfurie; fragment partea superioară; ceramică roșie, fină; vopsea roșu-maronie; dg = 114 mm; A. Opaît (*Troesmis*), p. 358(73) și pl. XV, 4 (1/4 sec. III e.n.); S2, m 175—178, —0,40 m; inv. 30.052

24. — amforă; fragment partea superioară; ceramică roșie, densă, nisipoasă; vopsea roșie, pe alocuri maronie; d.gît = 126 mm; A. Opaît (*Amfore*), p. 291—293, pl. II—III (sec. II—III e.n.); S2, m 102—104, —0,40 m; inv. 30.056

26. — amforă; fragment gît; ceramică fină, portocalie; angobă la culoare; dg = 63 mm; *Zeest*, pl. 35, 84 a (sec. II—III e.n.); *Hist. VI*, pl. 12, Th. II, faza I B—C (75); S2, m 115—119, —0,75 m; inv. 30.075

27. — amforă, fragment gît; ceramică cafeenie, cu pietricele; angobă la culoare; d.gît = 84 mm; A. Opaît (*Amfore*) tip. IX, p. 306—308, pl. X, 3 (sec. IV e.n.); S2, m 102—104, —0,40 m; inv. 30.055

28. — amforă; fragment gură; ceramică densă, roșu-maronie; angobă cenușie; dg = 129 mm; *Zeest*, pl. XXXII, 76 (sec. II—III e.n.); *Hist. VI*, pl. 10, Th. II, faza I C(94); S2, m 102—104, —0,40 m; inv. 30.054

29. — capac; fragment; ceramică densă, nisipoasă, cafeenie; angobă proprie, d = 126 mm; *Popilian*, p. 128 și pl. LXXIII, tipul 5 (sec. III—IV e.n.); S2, m 57—59, —0,54—0,60 m; inv. 30.062

30. — amforă; fragment gură; ceramică densă, portocalie rugoasă; angobă la culoare; dg = 129; *Popilian*, pl. XVI, 204 (sec. II—III e.n.); *Hist. VI*, pl. 2, Th. I, faza I A(43); S2, m 32, —1,35 m; inv. 30.083

Pl. XII 8 — amforă; fragment gît, ceramică cafeenie, fină; angobă la culoare; ardere secundară; dg = 91 mm; *Zeest*, pl. LXXVII, 13 = Dressel (*CIL*, XV, 2, pl. II/13—sec. I e.n.) *Hist. VI*, pl. 1, Th. I, faza I A(35, 36); cu diferențe la *Popilian*, pl. XVI, 203 (sec. II e.n.); S2, m 22, —0,80—1,10 m; inv. 30. 015

9. — amforă; gît; ceramică fină, roz-gălbui; vopsea roșie; dg = 100/81 mm; *Robinson*, M173

(mijlocul sec. II e.n.); *Hist. VI*, pl. 3, Th. I, faza I C(18); S2, m 52—56, —0,50—0,67 m; inv. 30.029

10. — amforă; fragment gură cu ataș; ceramică roșie, fină; angobă portocalie; dg = 128/105 mm; *Zeest*, pl. XXXII, 76 (sec. II—III e.n.) *Hist. VI*, pl. 8, Th. II, faza I B(52); S2, m 5—8, —1,06 m; inv. 30.026

11. — amforă, fragment gură; ceramică roșie, densă cu granulații de cuarțit; dg = 192/129; A. Opaît (*Amfore*) tip XII, p. 308 și pl. X, 4 (sec. III e.n.) S1, m 18, —0,40 m; inv. 30. 032

B. CERAMICĂ DE FACTURĂ LOCALĂ, LUCRATĂ CU MÎNA

Pl. IX 4, 6. — oală; fragment partea superioară și baza; ceramică grosieră cu pietricele; bej-cafenie; angobă proprie; ardere secundară; dg = 128; db = 110; Bichir (*Geto-dacii*), p. 32 (A/3 a), pl. XI (sec. III e.n.); S1, m 66—68, —0,75 m; inv. 29.898

5. — oală de mici dimensiuni; fragment partea superioară și fragment bază; ceramică grosieră, cu pietricele; cafeenie; angobă brun-roșcată; șir de alveole dispuse rar, sub buză; dg = 88 mm db = 70 mm; *ibidem*, 29.855

9. — cătuie; toarta spartă; ceramică grosieră, nisipoasă, cafeenie; angobă proprie, șir de creștături oblice, sub buză; dg = 120 mm, db = 60 mm; Bichir (*Geto-dacii*), pl. 31 (A1), pl. X, 1 (sec. II—III e.n.); S1, m 68—69, —0,75 m; inv. 28.511

10. — cătuie; fragmentară; ceramică grosieră, nisipoasă; brun-roșcată; angobă proprie; dg = 120 mm; db = 66 mm; *Ibidem*, inv. 28.512

Pl. XI 31 — oală; fragment gură; ceramică grosieră, portocalie, nisipoasă; angobă proprie; dg = 155 mm; Baumann (*Monumentul paleocreștin*), p. 267, pl. XII, 2 (sec. IV e.n.); S2, m 57—59, —0,54—0,65 m; inv. 30.082

32. — cratiță; fragment/ ceramică grosieră, cu pietricele; cafeenie; angobă roșu-maronie; dg = 305 mm; S2, m 175—178, —0,40 m (sec. IV e.n.); inv. 30.047

33. — cratiță; fragment; ceramică grosieră, cu pietricele; cafeenie; angobă proprie; decor din alveole ovale pe marginea exterioară a buzei; dg = 228 mm; *Ibidem*; inv. 30.050

34. — oală; fragment partea superioară; ceramică grosieră, cu pietricele; cafeenie; angobă proprie; decor din creștături romboidale dispuse vertical pe marginea exterioară a buzei; dg = 65 mm; S2, m 102—104, —0,30 m (sec. IV e.n.); inv. 30.055

35. — oală de mari proporții; fragment gură; ceramică grosieră, cu pietricele sfărâmate și oxizi de fier; cafeenie, angobă proprie; ardere secundară; dg = 285 mm; S2, m 175—178, —0,20 m (sec. II—III e.n.); 30.061

Pl. XII 1. — castron; fragment partea superioară cu ataș; ceramică grosieră; cafeenie; angobă la culoare; ardere secundară; dg = 210 mm; S2, m 5—8, —1,60 m (sec. II—III e.n.); inv. 30.019

2. — cătuie; fragment profil complet; ceramică grosieră; cafeenie; angobă proprie; decor din alveole dispuse vertical, la intervale regulate, pe marginea exterioară a buzei; dg = 135 mm;

Bichir, *op. cit. loc. cit.* (sec. III—IV e.n.); S2, m 22, —0,80 —1,10 m; inv. 30.024
 3. — oală; fragment partea superioară; ceramică grosieră cu pietricele sfărâmate și oxizi de fier; brun-roșcată; angobă la culoare; dg = 180 mm; Bichir, *op. cit.*, pl. XII, 10 (sec. II—III e.n.); S2, m 111—114, —0,65 m; inv. 30.027
 4. — oală; fragment partea inferioară; ceramică grosieră cu nisip necernut; cafenie; angobă proprie; lucrată la roată înceată; db = 145 mm;

(sec. II—III e.n.) S2, m 111—114; —0,79 —1,26 m; inv. 39.034
 5. — oală; două fragmente (gură și bază); ceramică grosieră, nisipoasă; roșie; angobă proprie; lucrată la roata înceată; dg = 117 mm; db = 84 mm; Popilian, pl. LXXXI (sec. IV e.n.); S2, m 22, —0,80 —1,10 m; 30.029
 7. — oală; fragment partea inferioară; ceramică grosieră cu pietricele și oxizi de fier; roșie; angobă cafenie; dq = 97 mm; (sec. II—III e.n.); S2, m 111—114, —0,52 m; inv. 30.023

Prezentăm în continuare prescurtările tehnice și bibliografice întrebuintate în *Catalogul selectiv de materiale ceramice*:

m 3—5 — metrii 3—5 (pe lungimea secțiunii)

dg — diametrul gurii

db — diametrul bazei

d. gît — diametrul gîtului

d. max — diametrul maxim

Baumann (Niculițel) — V. H. Baumann, *Raport asupra cercetărilor arheologice efectuate în „villa rustica” din marginea nordică a comunei Niculițel (jud. Tulcea)*, Peuce, VIII, Tulcea, 1980

Baumann (Telița) — V. H. Baumann, *Raport asupra cercetărilor arheologice efectuate în ferma romană de la Telița, punctul „La Pod” (jud. Tulcea)*, în anul 1980, Peuce IX, Tulcea, 1984

Baumann (Monumentul paleocreștin) — V. H. Baumann, *Cîteva precizări rezultate din cercetarea monumentului paleocreștin din comuna Niculițel (jud. Tulcea)*, Acta Musei Napocensis, Cluj-Napoca, XIV, 1977

Bichir, *Cultura carpică* — Gh. Bichir, *Cultura carpică*, Ed. Acad. R.S.R., București, 1973

Bichir (Geto-dacii) Gh. Bichir, *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, Ed. Acad. R.S.R., București, 1984

Callender — M. H. Callender, *Roman Amphorae*, London, 1965

CIL — *Corpus Inscriptionum Latinarum*

Duncan — G. C. Duncan, *A Roman Pottery near Sutri*, Papers of the British School at Rome, 32(19), 1964, 38—39

Hayes — J. W. Hayes, *Late Roman Pottery*, London, 1972

Holwerda — J. H. Holwerda, *Het laatgriekse en romeinsche Gebruiks aardewerk uit het middellandsche Zee — Gebied*, S-Gravenhage, 1936

Hist. VI, Th. I(II) — Al. Suceveanu, *Histria VI. Les thermes romains*, Bucarest, 1982

Opaiț (Amfore) — A. Opaiț, *Considerații preliminare asupra amforelor romane și romano-bizantine din Dobrogea*, Peuce, VIII, Tulcea, 1980

Opaiț (Troesmis) — A. Opaiț, *Considerații preliminare asupra ceramicii romane timpurii de la Troesmis*, Peuce, VIII, Tulcea, 1980

Popilian — Gh. Popilian, *Ceramica romană din Oltenia*, Craiova, 1976

Robinson — H. S. Robinson, *Pottery of the Roman Period. Chronology*, col. The Athenian Agora, V, Princeton, New Jersey, 1959

Zeest — I. B. Zeest, *Keramitceskaia tara Bospora*, col. Materiali i Isledovania po Arkheologii, 83, 1960

RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES DANS LA VALLEE DE LA TELIȚA (DEPT DE TULCEA). LE SONDAGE DE FRECĂȚEI

(Résumé)

En 1982 a débuté l'exploration archéologique d'une agglomération rurale d'époque romaine localisée par une périégèse pratiquée en 1978. Le site se trouve dans le voisinage de la localité Frecăței (dépt de Tulcea), situé à environ 2 kilomètres Est de celle-ci, sur un plateau surmontant

une haute terrasse méridionale de la vallée du cours de Telița et mesurant approximativement 17,5 ha.

Les deux tranchées pratiquées en 1982 (S1 = 82/1 m.; S2 = 178/1 m.) ont conduit aux précisions suivantes:

1. Le site de Frécâfci comporte un type d'agglomération rurale ouverte d'époque romaine, avec deux phases successives d'habitat.

2. Sous le rapport chronologique, les données stratigraphiques corroborées avec celles fournies par les vestiges archéologiques récupérés lors des fouilles font dater la première phase des IIe—IIIe siècles p., la seconde du IVe siècle p.

3. L'habitat de la première phase appartenait à des autochtones gètes, qui devaient poursuivre pendant les premiers temps de l'époque romaine leurs formes de vie traditionnelle, dans des habitations modestes, à demi enfouies dans la terre ou à la surface du sol, bâties sur des fondations superficielles, le tout disposé au pied du plateau, à proximité de l'eau. Ce premier habitat a été

détruit et probablement temporairement abandonné au cours du IIIe siècle.

4. La seconde phase d'habitat débute un peu avant la fin du IIIe siècle, pour s'épanouir durant le IVe. Elle se caractérise par ses habitations en surface du sol, dressées sur de solides assises de pierres liées au moyen d'un mortier de terre. Bien que représentant une étape de renouveau, ce deuxième habitat occupant la partie plus haute du plateau n'en est pas moins modeste.

5. Les bouleversements entraînés par des travaux de défrichement entrepris sur la fin du XIXe siècle, les labours poursuivis ensuite jusque pendant l'entre-deux guerres empêchent tout essai de fixer le moment final de l'habitat de basse époque romaine de Frécâfci.

CERCETĂRI ARHEOLOGICE PE VALEA TELIȚEI (JUDEȚUL TULCEA)

Sondajul de la Frecăței

(text la pagina 109|vol. I)

V. H. BAUMANN

1

PL. I — 1. VEDERE PANORAMICĂ ASUPRA VĂII PÎRÎULUI TELIȚA ÎN APROPIERE DE FRECĂȚEI, CU PLATOUL DE E ȘI CEL DE NV.

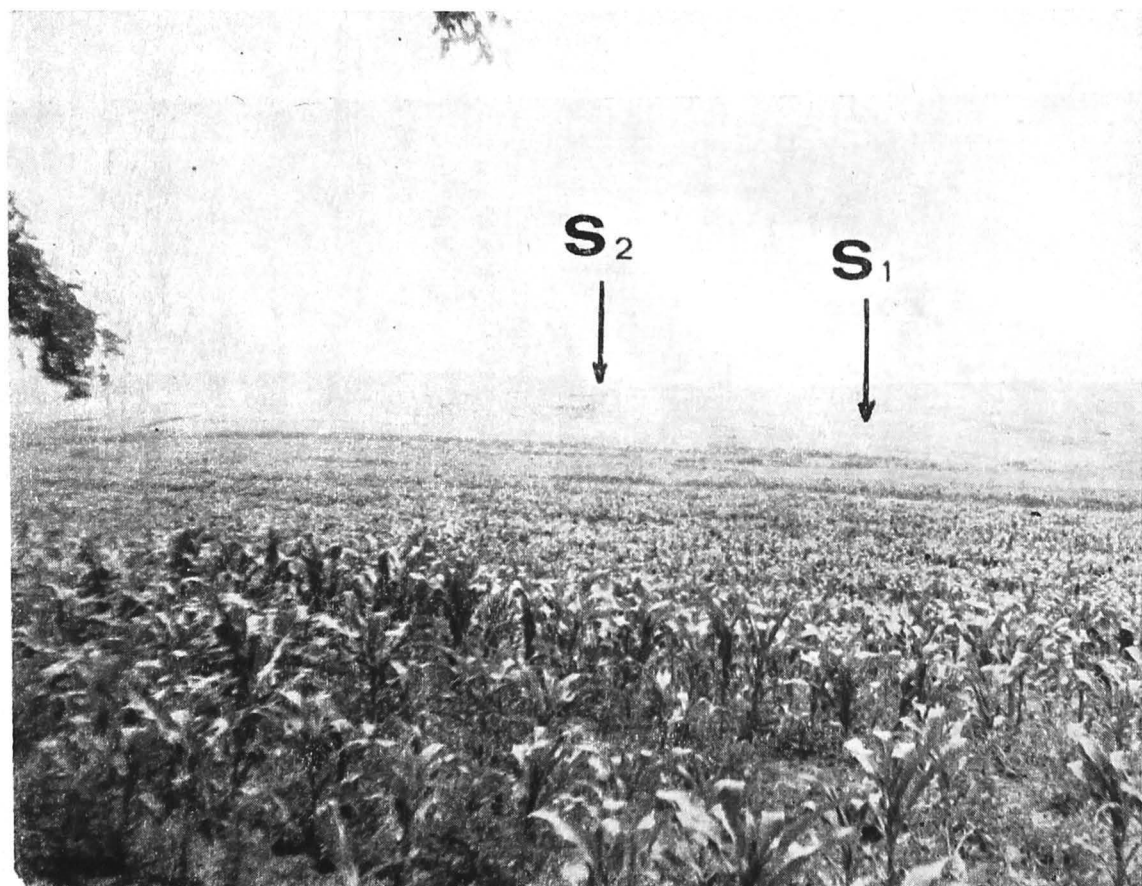
2. PLATOUL DE E CU AMPLASAREA CELOR DOUĂ SECȚIUNI EXECUTATE ÎN 1982.

3. RESTURILE UNEI LOCUINȚE DISTRUSE — S_1 (LOC. 2)

4.5. LOCUINȚA 3 DIN S_1 , CU VATRA CUPTORULUI MENAJER.

PL. I 1. VUE PANORAMIQUE DE LA VALLÉE DU RUISSEAU TELIȚA, DANS LE VOISINAGE DE FRECĂȚEI, AVEC LES PLATEAUX DE L'EST ET DU NORD-OUEST; 2. LE PLATEAU EST AVEC LES DEUX TRANCHEES PRACTIQUÉES EN 1982; 3. VESTIGES D'UNE HABITATION DÉTRUITE — S_1 (LOC. 2); 4, 5. HABITATION (LOC. 3) DE S_1 AVEC LE FOYER DU FOUR MÉNAGER.

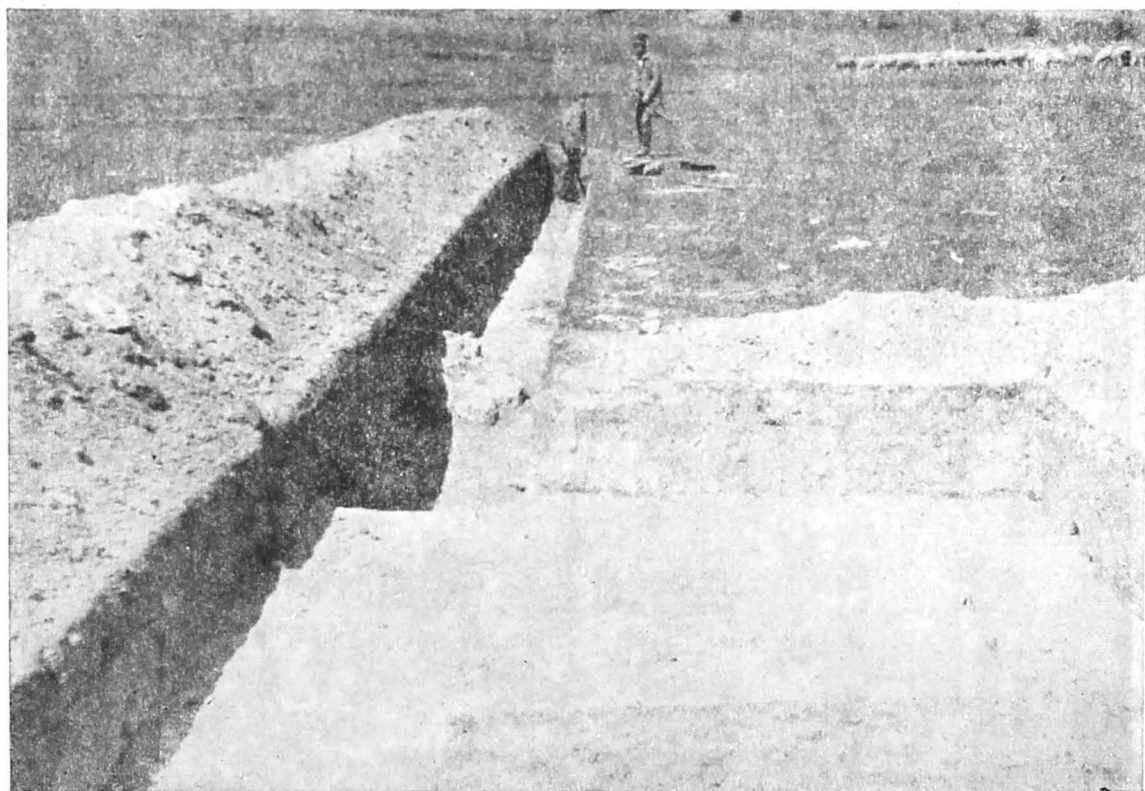
2

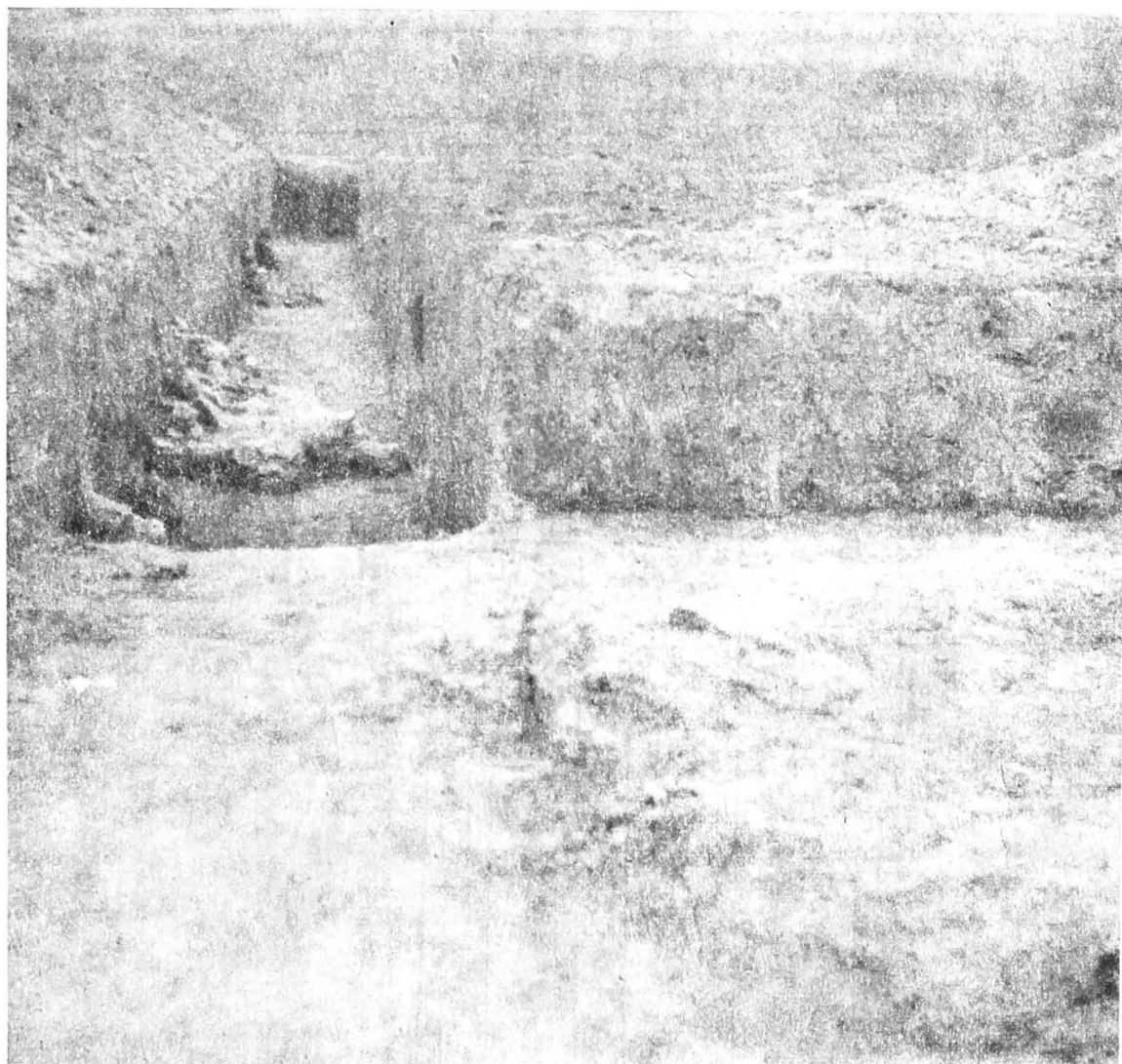

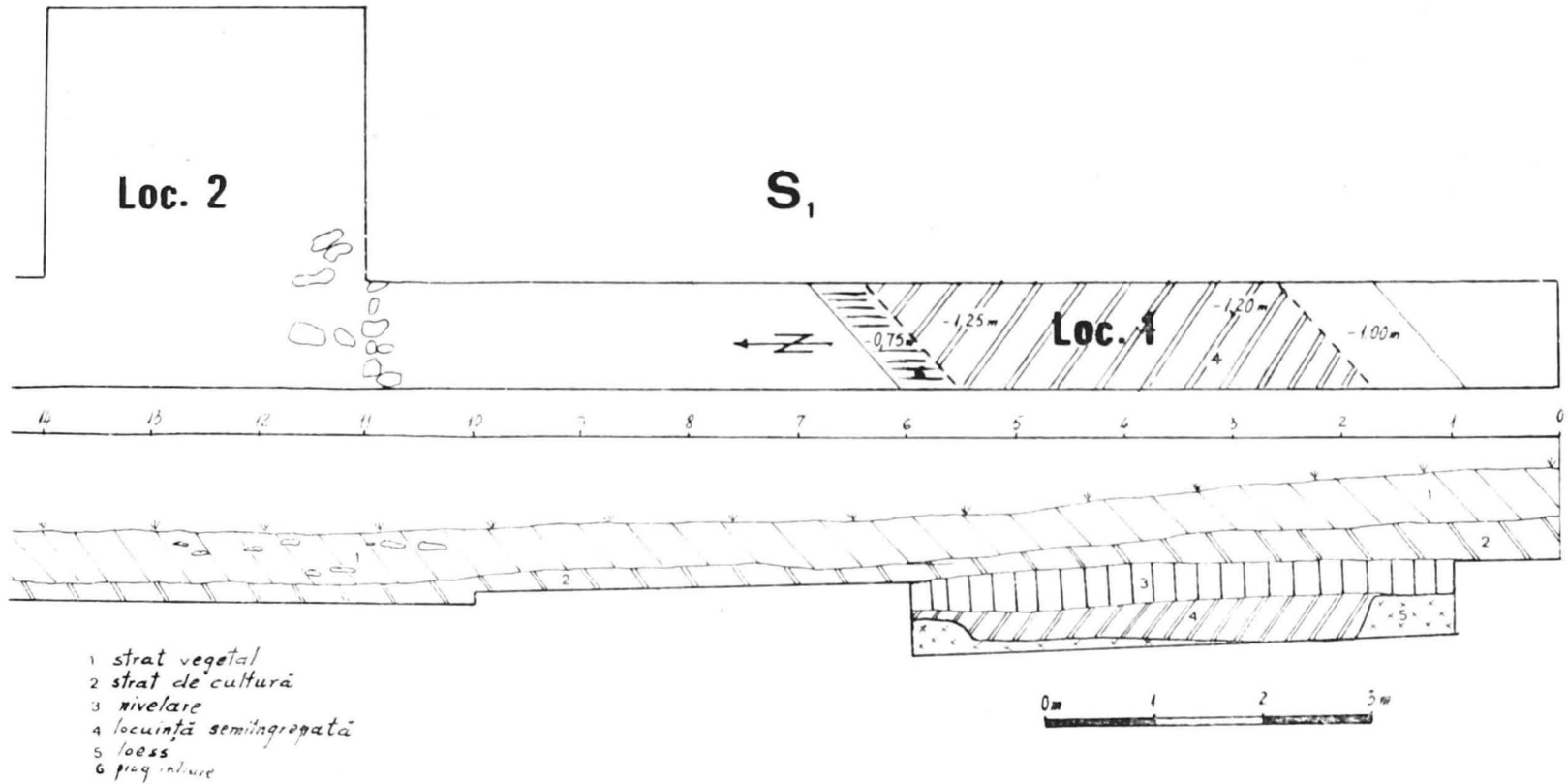
3

4

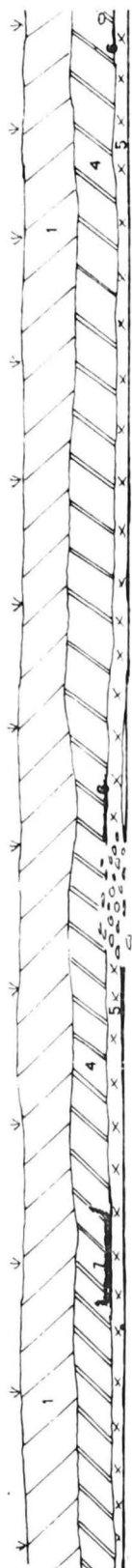
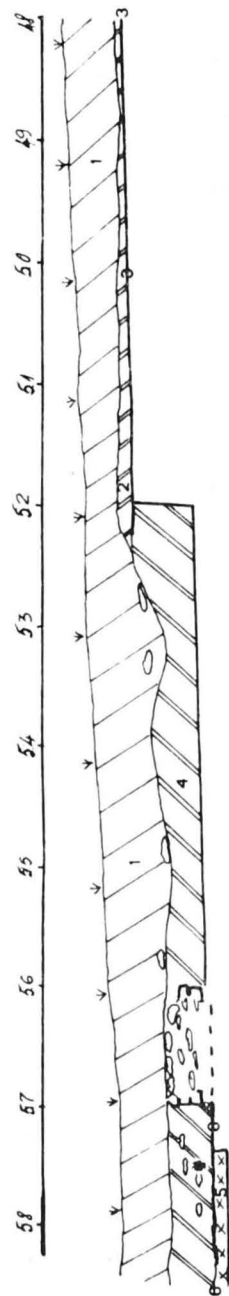
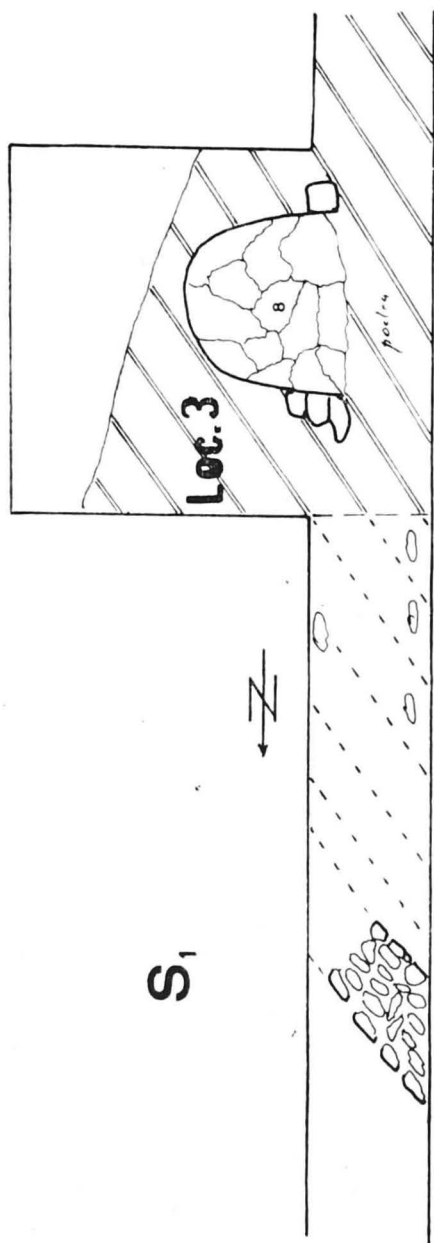

1,2

PL. II - S₁ - PROFILUL DE V AL SECȚIUNII; PLAN PARȚIAL LOC. 1 SEMIÎNGROPATĂ (SEC. II-III E.N.); PLAN PARȚIAL LOC. 3 (SEC. IV E.N.).

PL. II S₁ AVEC LE PROFIL OUEST DE LA TRANCÉE; RELEVÉ PARTIEL DE L'HABITATION LOC. 1 À DEMI-ENFOUÏE DANS LA TERRE (IIe-IIIe SIÈCLES DE N.È.); RELEVÉ PARTIEL DE L'HABITATION LOC. 3 (IVe SIÈCLE DE N.È.).

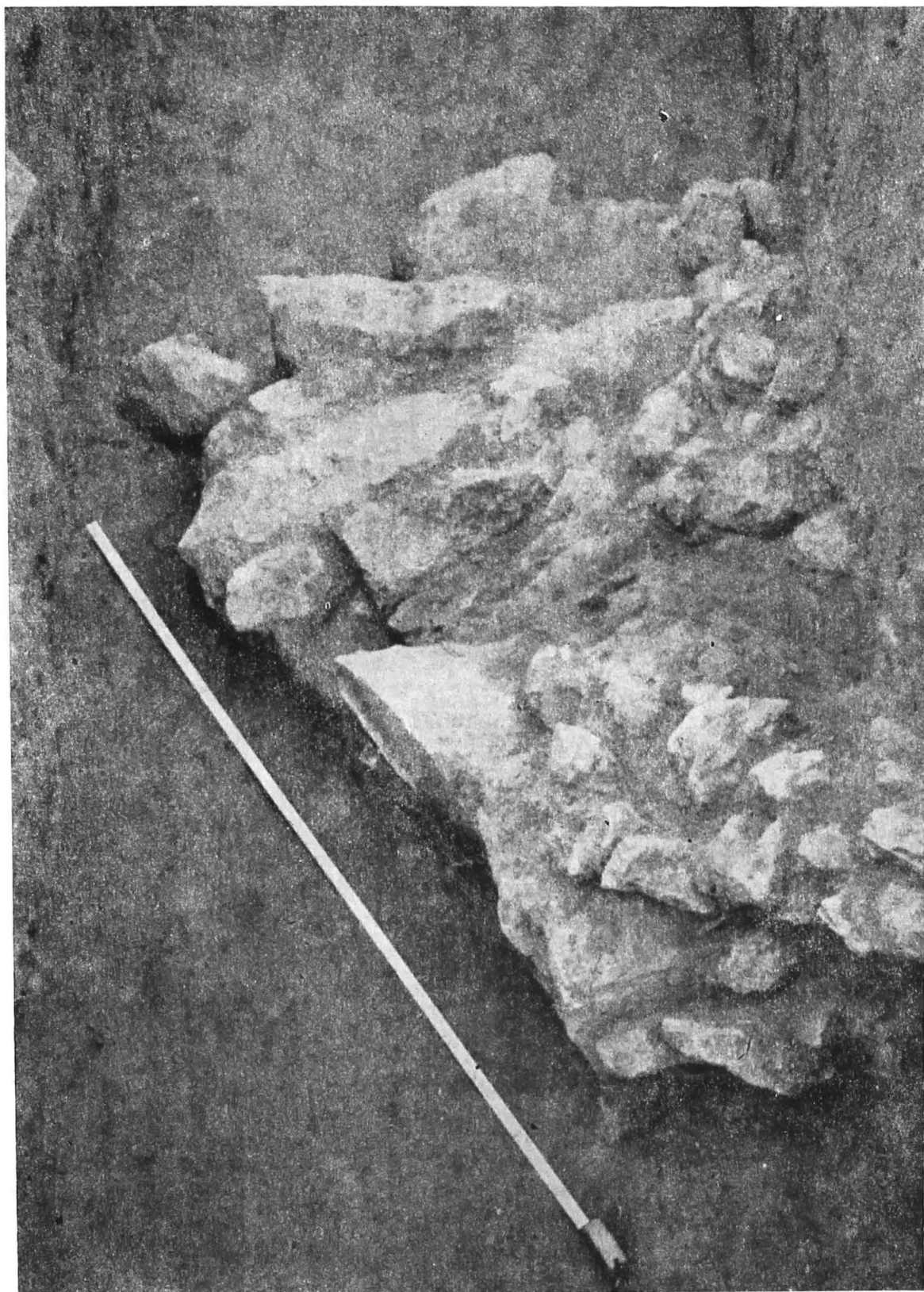
- 1 strat vegetal
- 2 strat de cultură din faza a II-a
- 4 strat de cultură din I-a fază
- 3 nivel de locuire - sec. IV p.
- 5 loess
- 6 nivel de locuire - sec. II-III p.
- 7 vatră
- 8 cuptor menajer

1

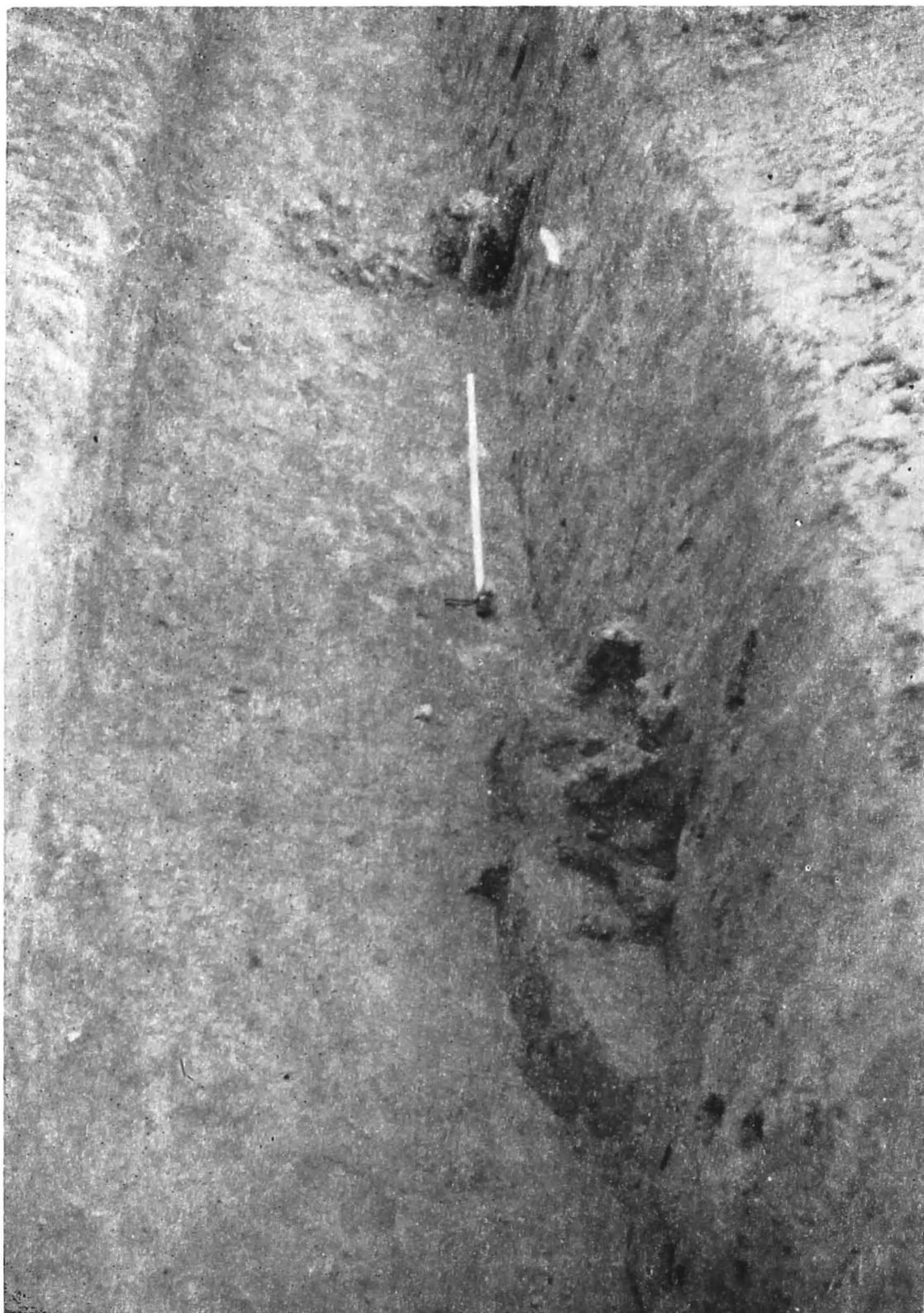
PL. III — 1 3. RESTURILE UNEI LOCUINTE DE SUPRAFATĂ DIN PRIMA FAZĂ DE LOCUIRE, SURPRINSE-ÎN S_1 —
(m 64—70). 2. FRAGMENT DIN TEMELIA ZIDULUI NORDIC AL LOC. 3 (S_1).

PL. III 1, 3 VESTIGES D'UNE DEMEURE EN SURFACE DU SOL DE LA PREMIÈRE PHASE D'HABITAT, SAISIS
PAR LA TRANCHÉE S_1 (64—70 m); 2. TRONÇON DES ASSISES DE L'AILE NORD DE L'HABITATION LOC. 3) S_1).

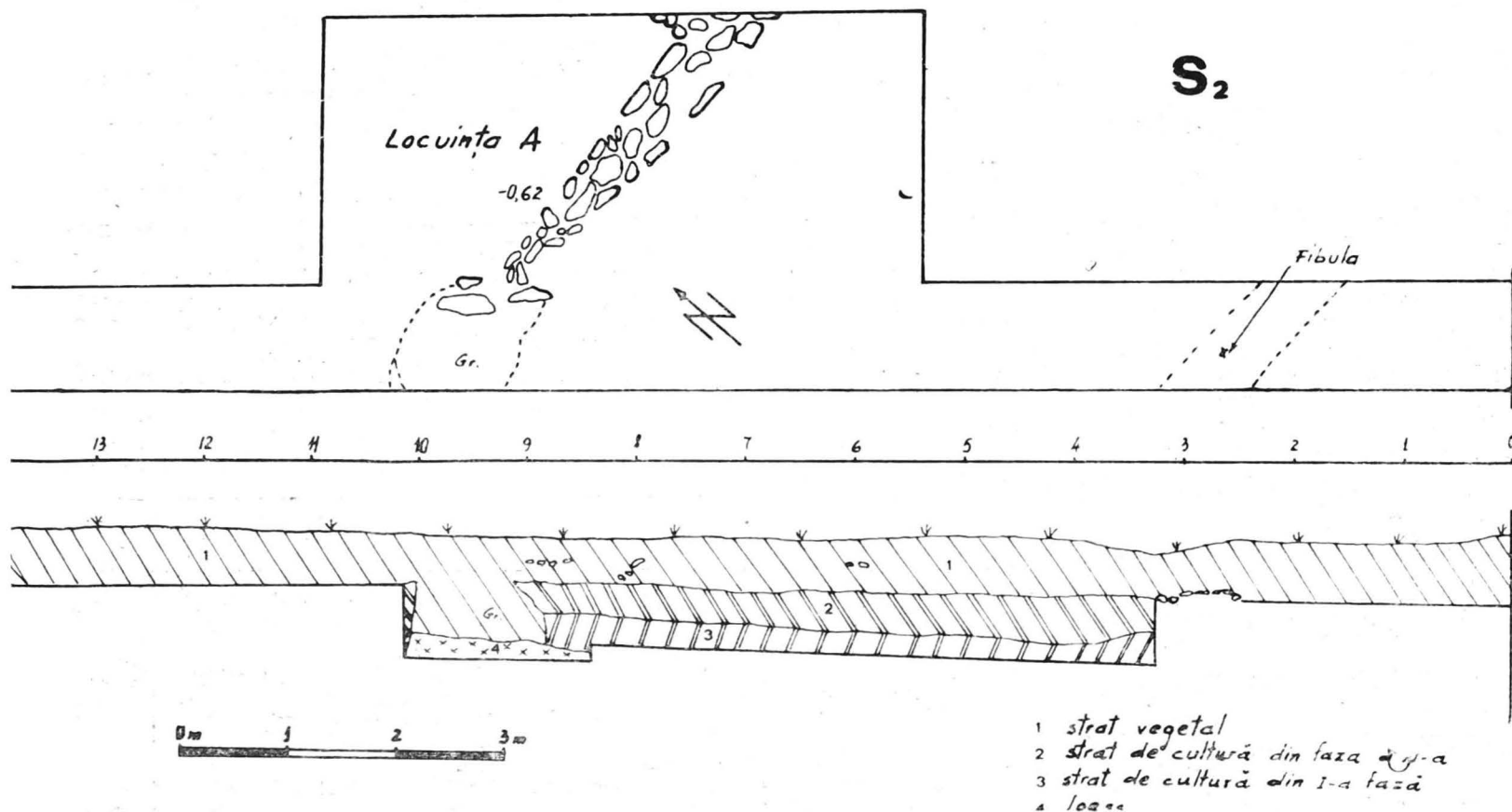

2

3

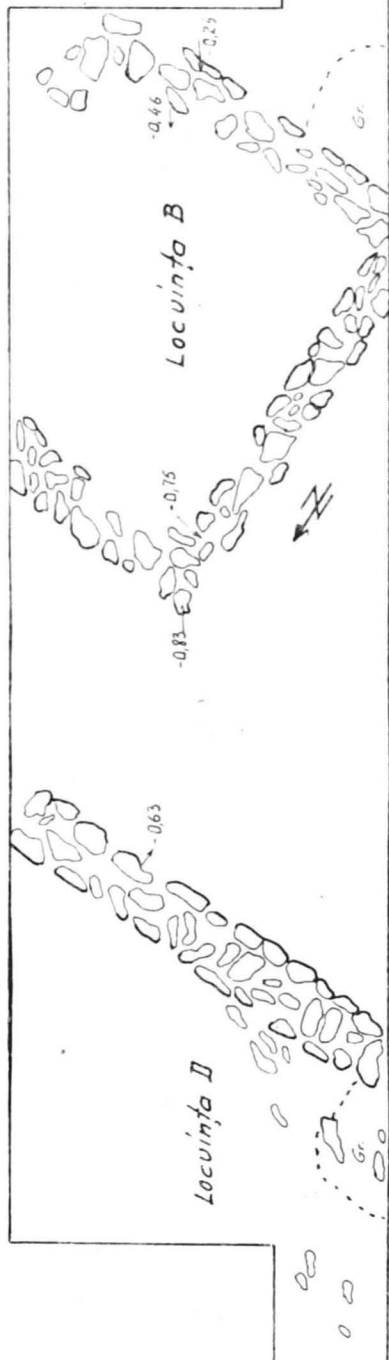

PL. IV - S₂ - PROFILUL DE NV AL SECȚIUNII; PLANURILE PARȚIALE ALE LOCUINTELOR CERCETATE ÎN 1982.

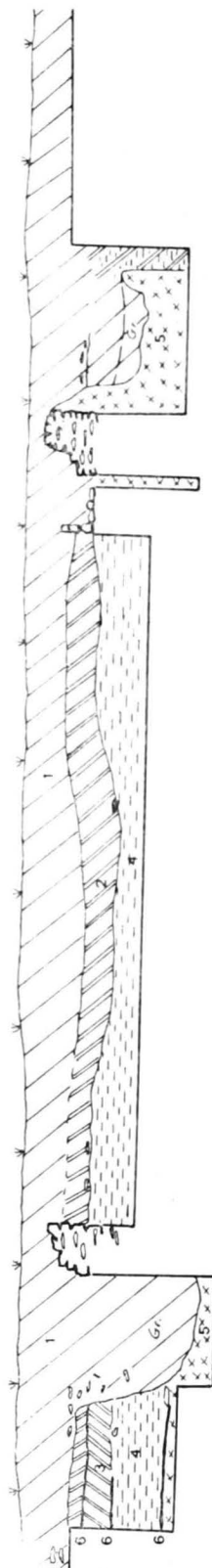
PL. IV S₂ AVEC LE PROFIL DU NORD-OUEST DE LA TRANCÉE; LES RELEVÉS PARTIELS DES HABITATIONS EXPLORÉES EN 1982.

PI.V2

S₂

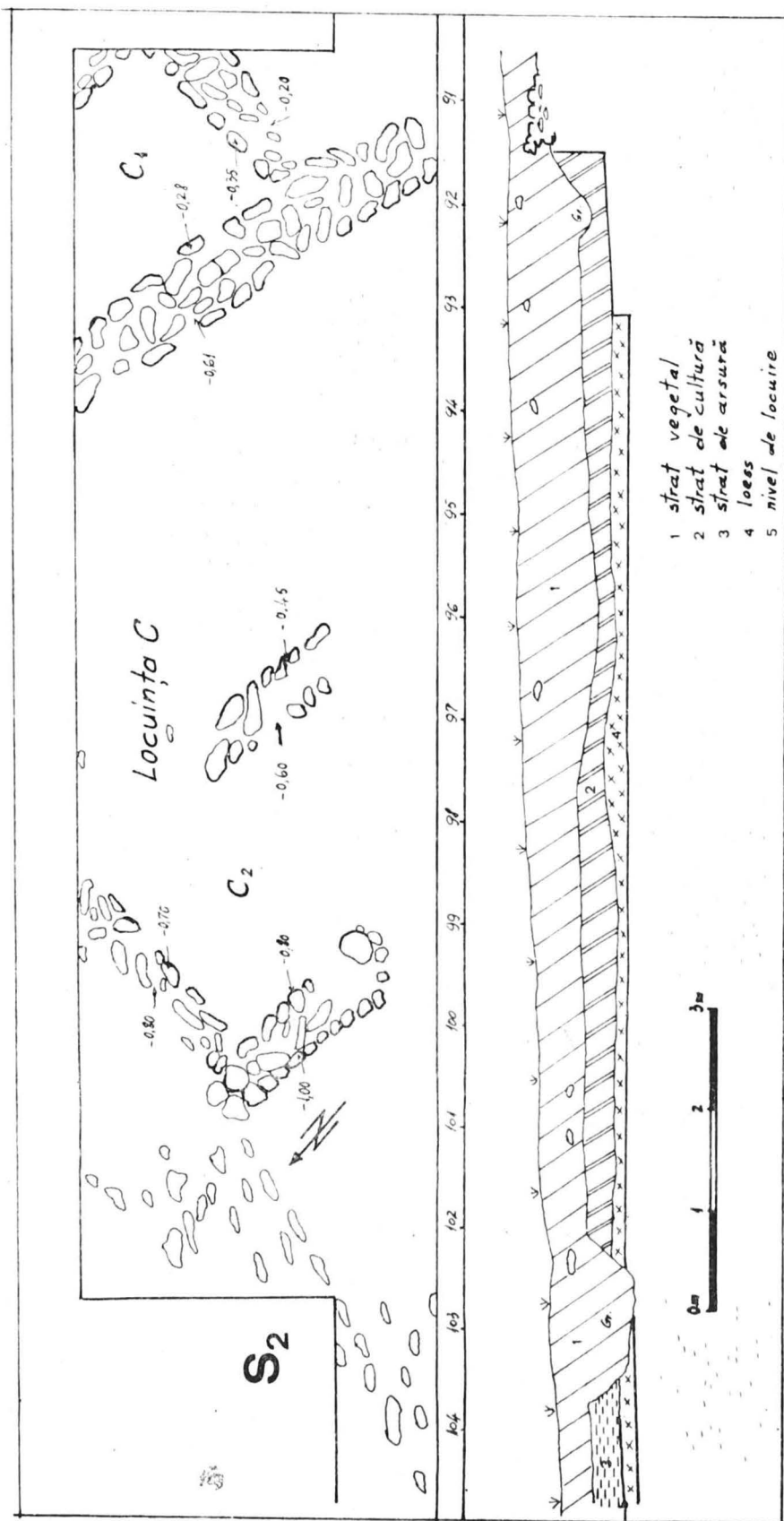

19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33

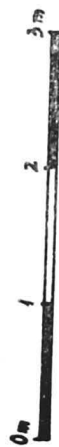
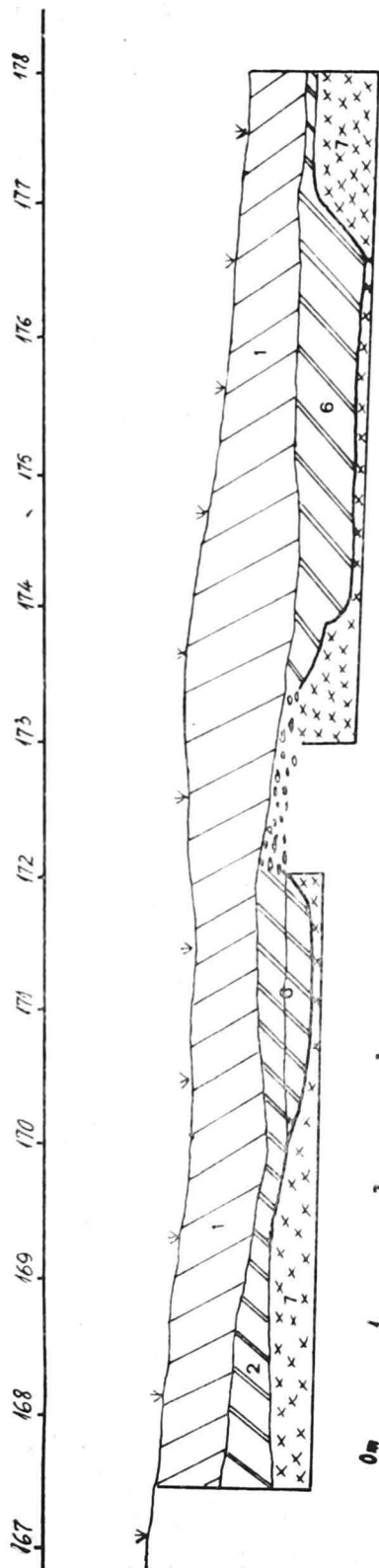
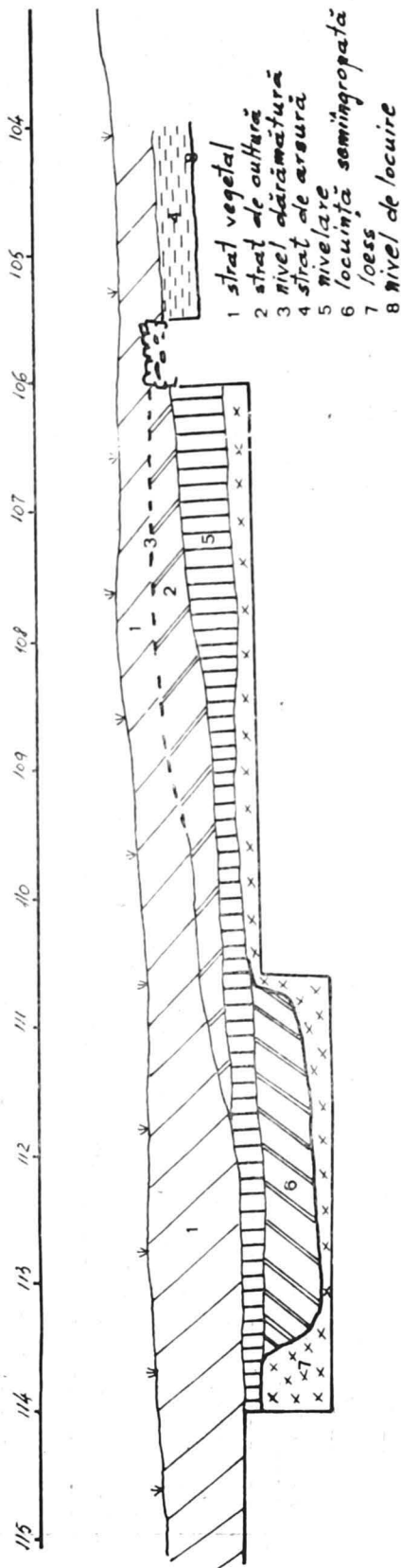

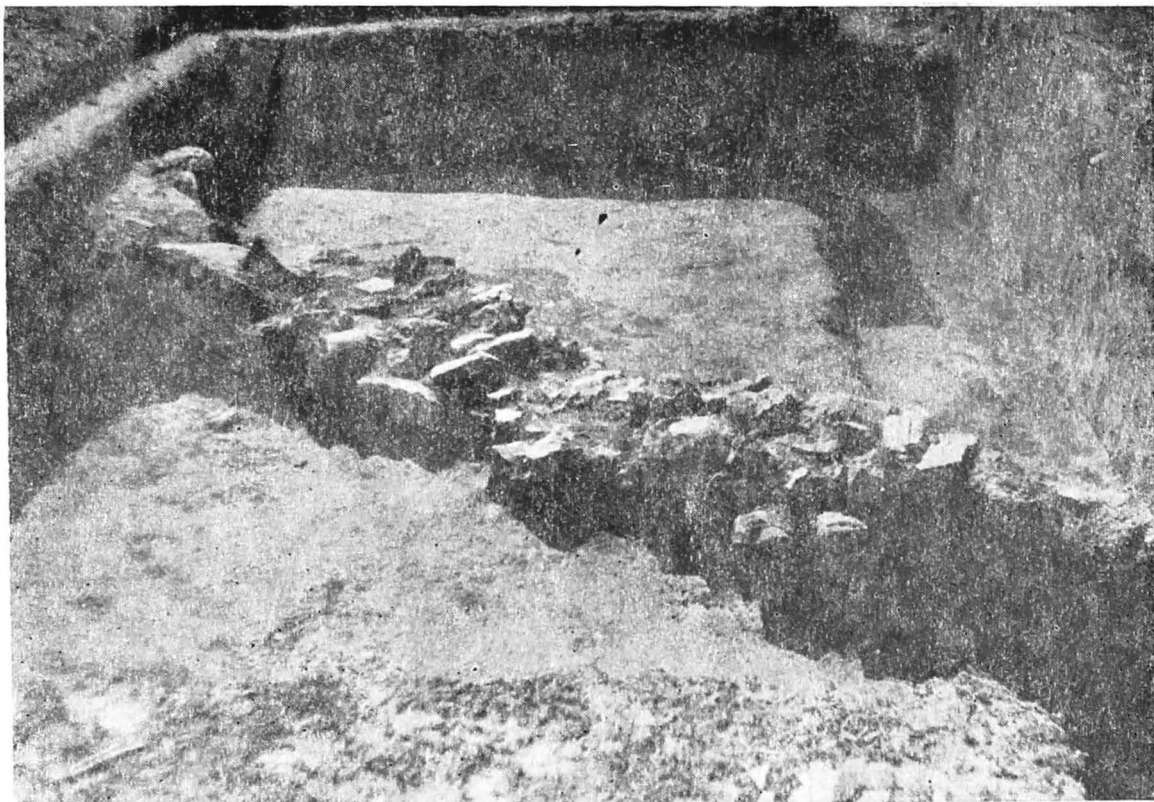
- 1 strat vegetal
- 2 strat de cultura
- 3 nivelare
- 4 solgalben cu urme de locuire
- 5 loess
- 6 nivel de locuire

S₂

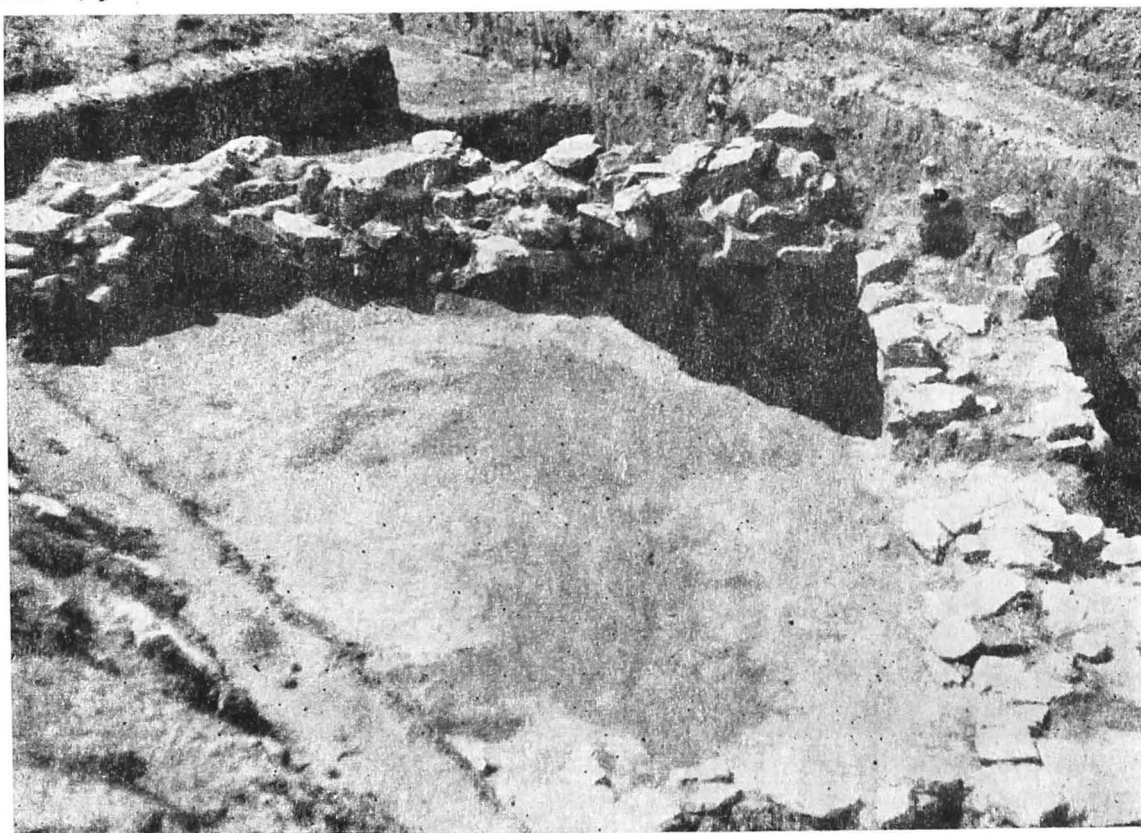

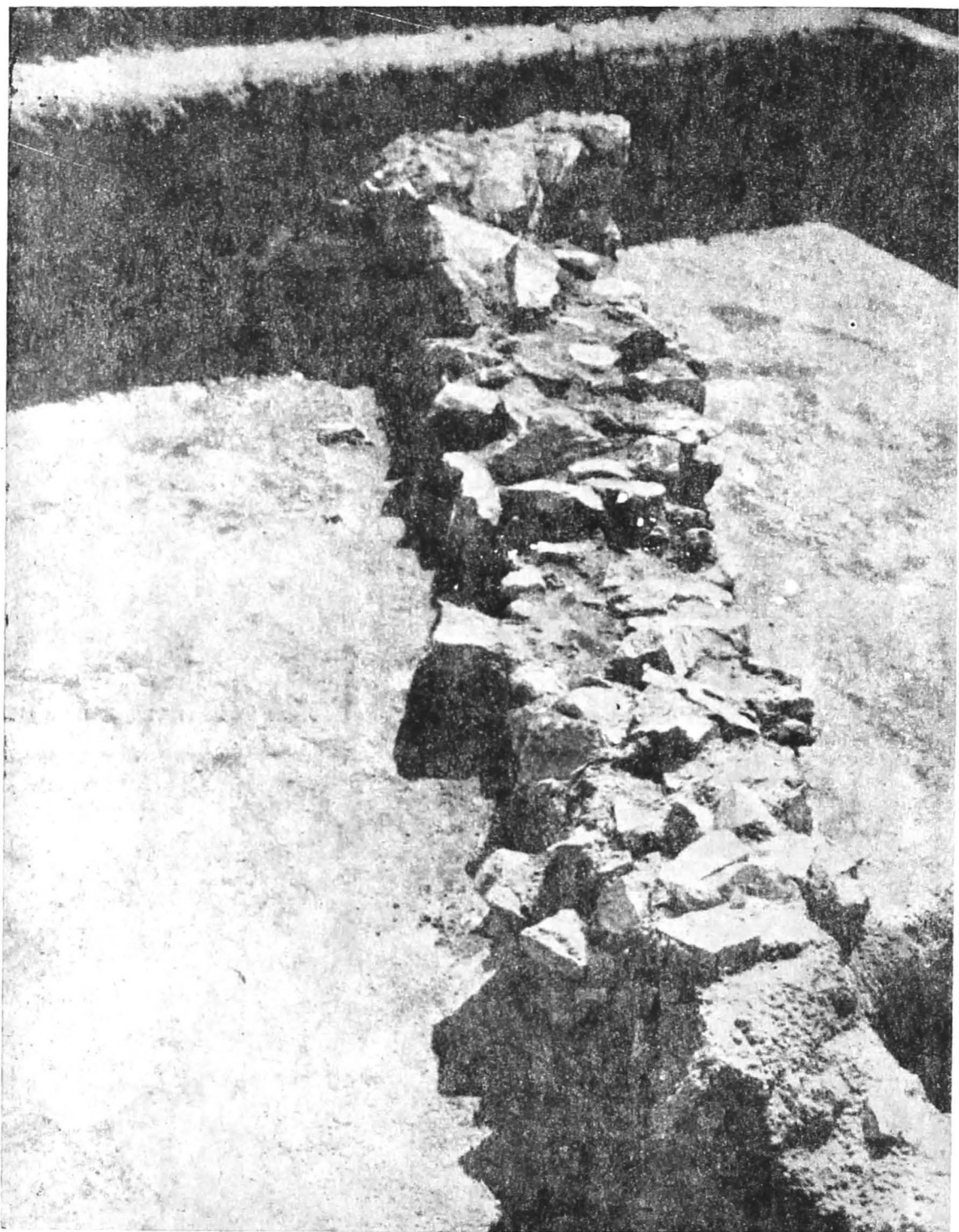
V/1

PL. V — 1, 2. FRAGMENT DE ZID APARTINÎND LOC. A, ÎN S_3 .
3, 4. INTERIORUL UNEI ÎNCĂPERI DIN S_2 (LOC. B).

PL. V 1, 2 TRONÇON DE MUR DE L'HABITATION LOC. A (S_2); 3, 4 INTÉRIEUR D'UNE PIÈCE DE L'HABITATION
LOC. B (S_2):

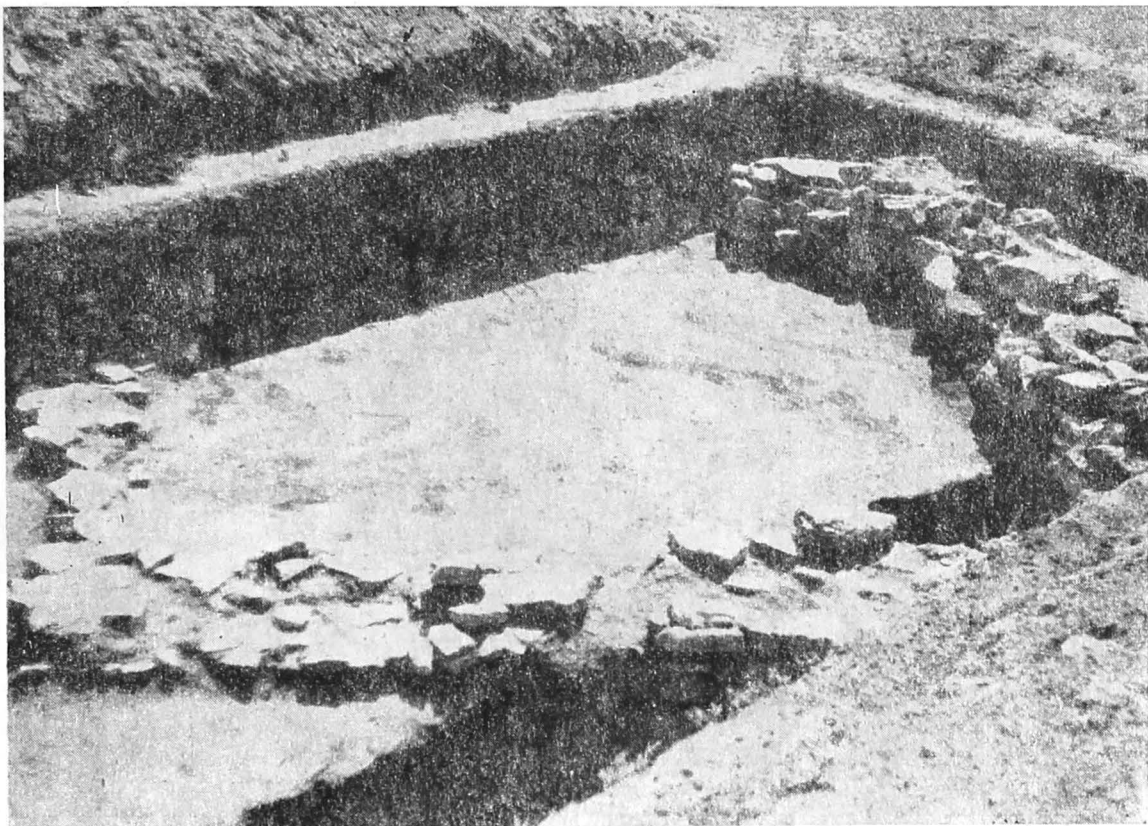
V/3

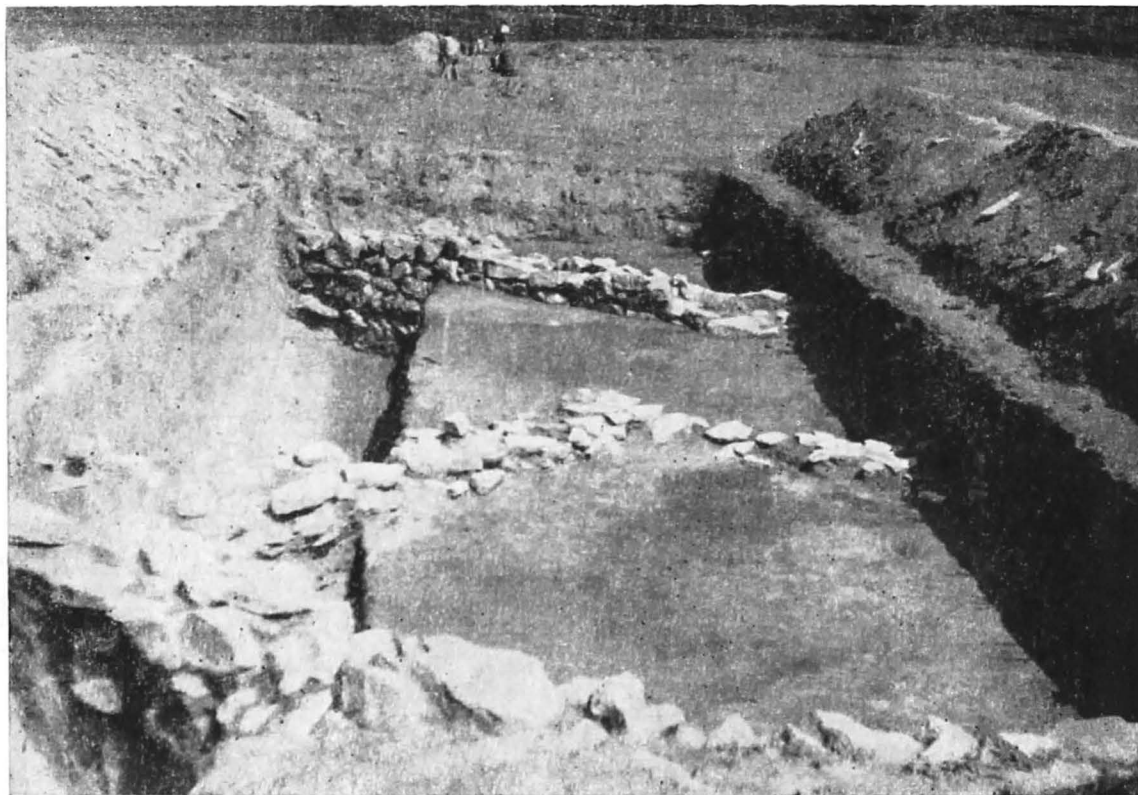

V/2

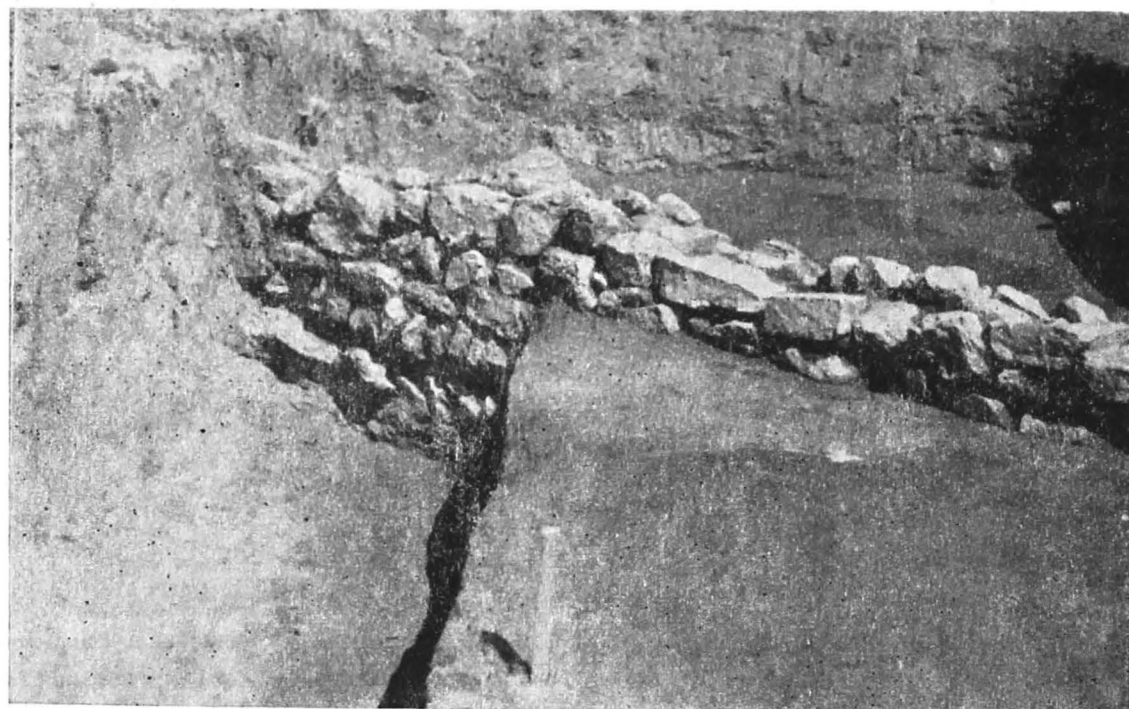

PL. VI — ANSAMBLU DE LOCUIRE ÎN FAZA A II-A, SURPRINS ÎN S_2 (m 21–35); 1, 2 — LOCUINȚELE B ȘI D; 3–4 — ZID APARTINÎND LOC. D
 PL. VI ENSEMBLE D'UN HABITAT DE LA PHASE II, SAISI PAR LA TRANCHÉE S_2 (21–35 m); 1, 2 LES HABITATIONS B ET D; 3, 4 MUR DE L'HABITATION LOC. D.

VI/2

VI/4

VI/3

VII/1

PL. VII — LOCUINȚA C DIN A II-A FAZĂ, SURPRINSĂ ÎN S_2 (m 90–104) 1, 3 — C_1 ; 2, 4 — C_2 — VEZI PL. IV, 3.

PL. VII HABITATION C DE LA PHASE II, TRANCHÉE S_2 (90–104 m): 1, 3 — C_1 ; 2, 4 — C_2 VO R AUSSI PL. IV, 3.

VII/3

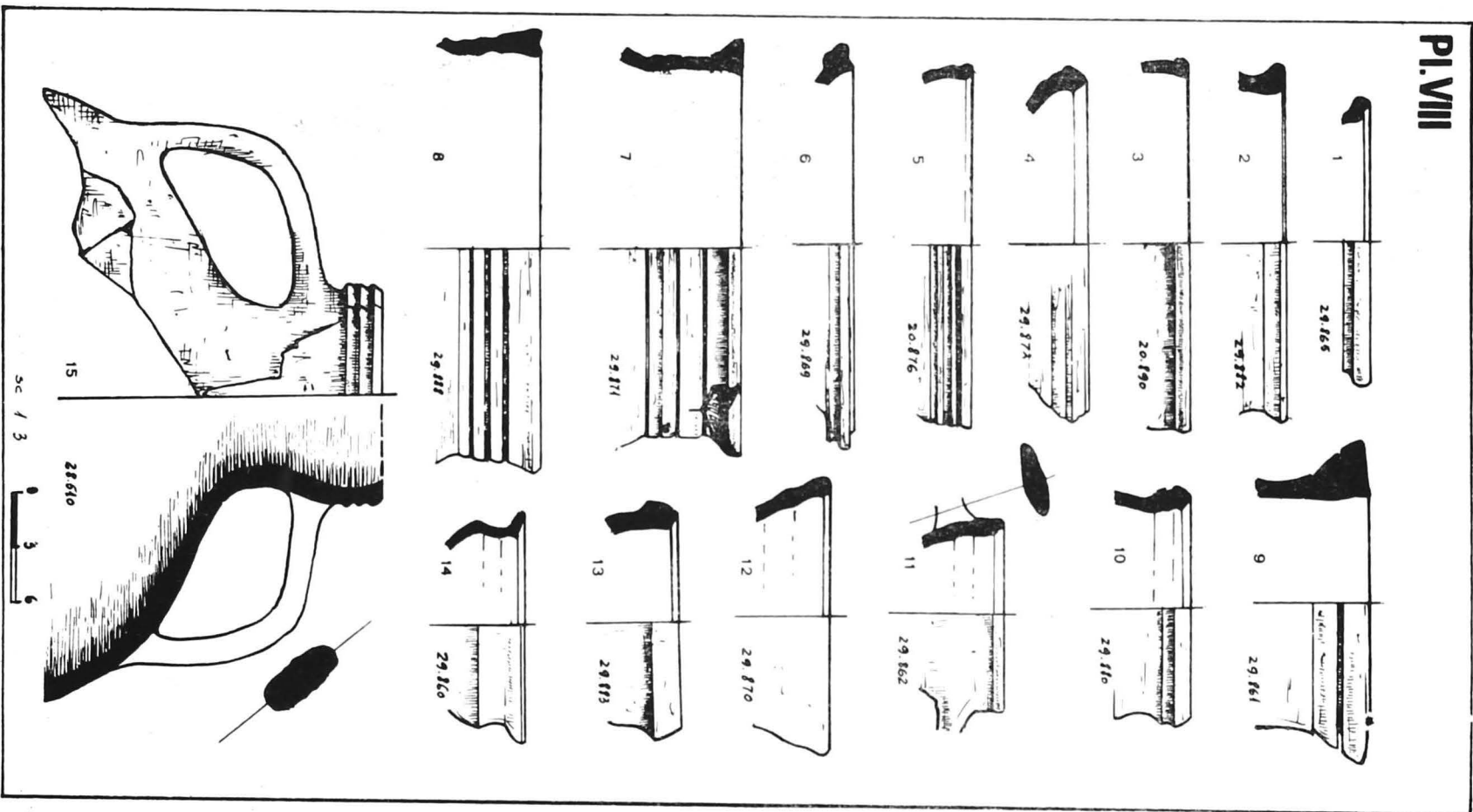

VII/2

VII/4

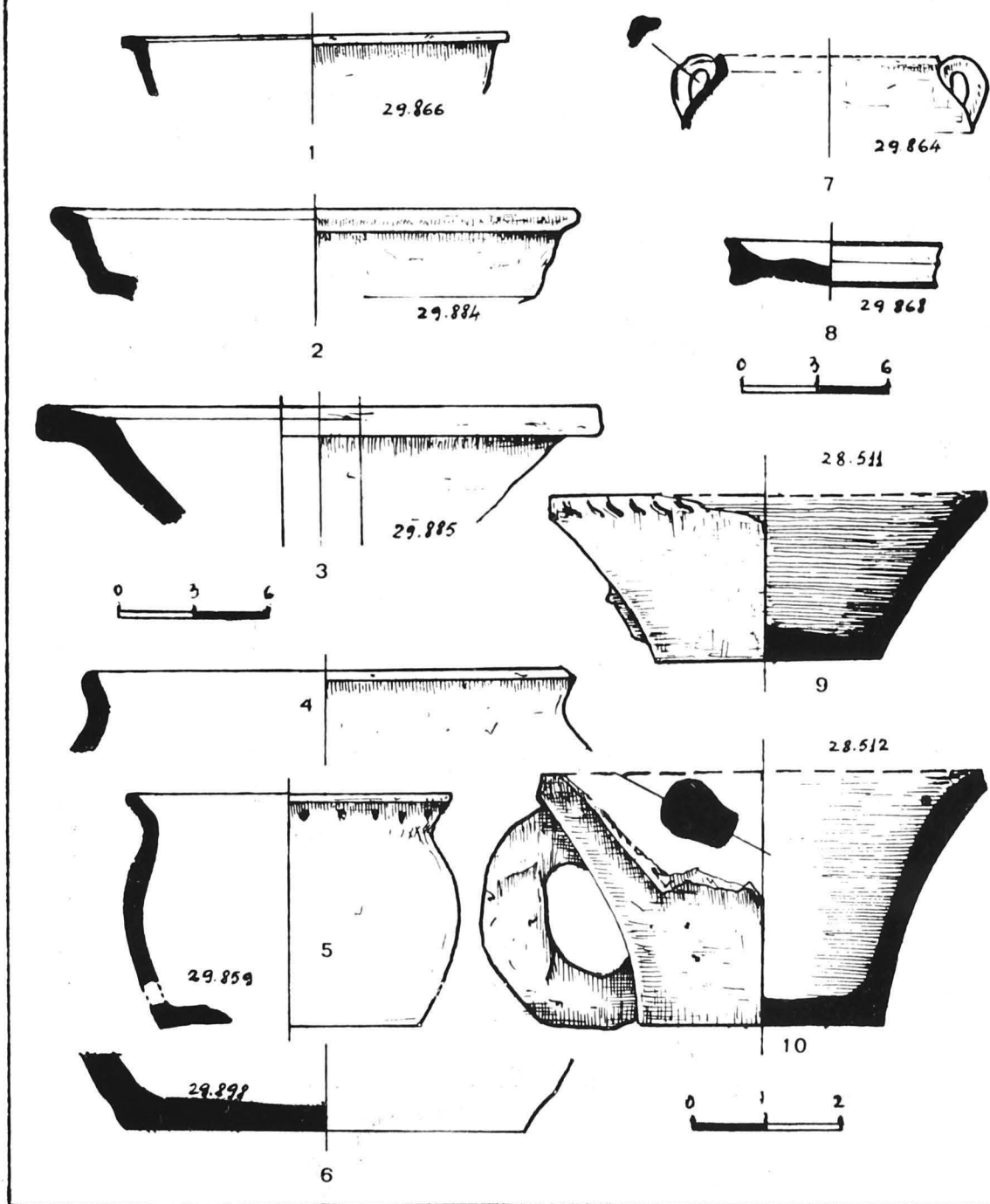

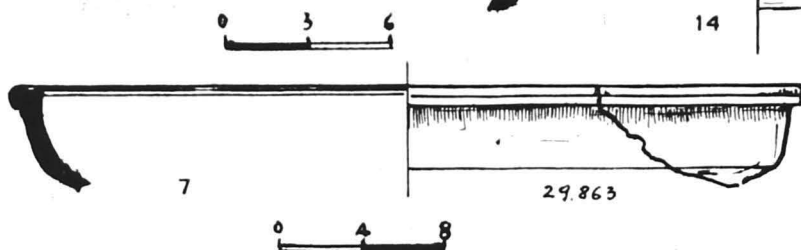
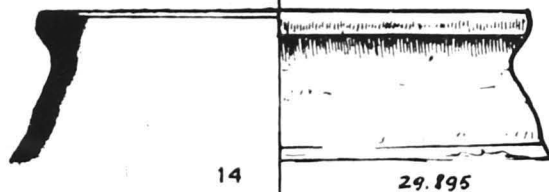
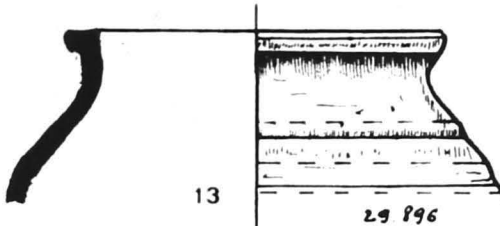
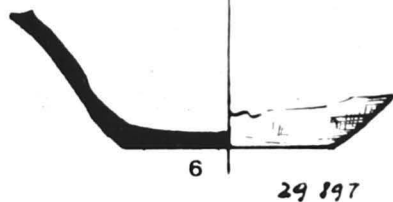
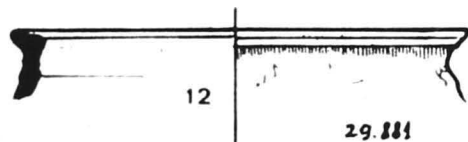
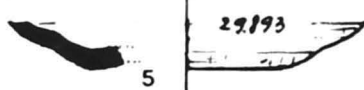
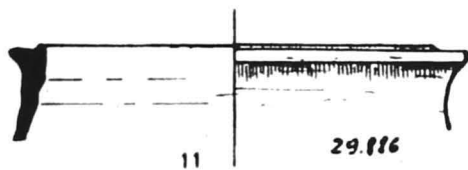
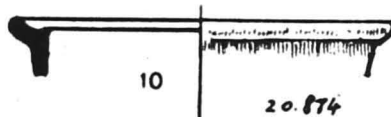
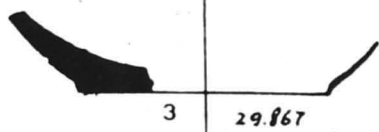
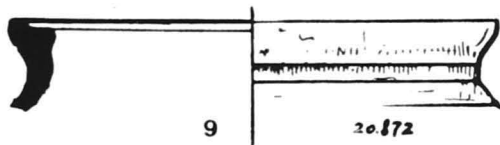
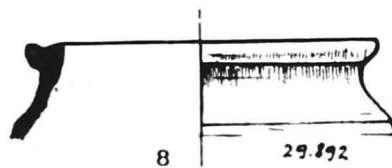
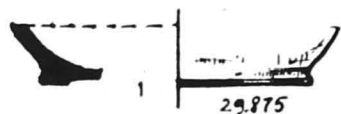
PL. VIII — FRAGMENTE CERAMICE DIN S₁ (RESTITUȚIE GRAFICĂ) 1–8 (SEC. II–III E.N.); 9, 10, 12–14 (SEC. III E.N.); 11, 15 (SEC. IV E.N.).

PL. VIII FRAGMENTS CÉRAMIQUES DE LA TRANCÉE S₁ (RESTITUTION GRAPHIQUE) 1–8 (IIe–IIIe SIÈCLES DE N.È.); 9, 10, 12–14 (IIIe SIÈCLE DE N.È.); 11, 15 (IVe SIÈCLE DE N.È.).

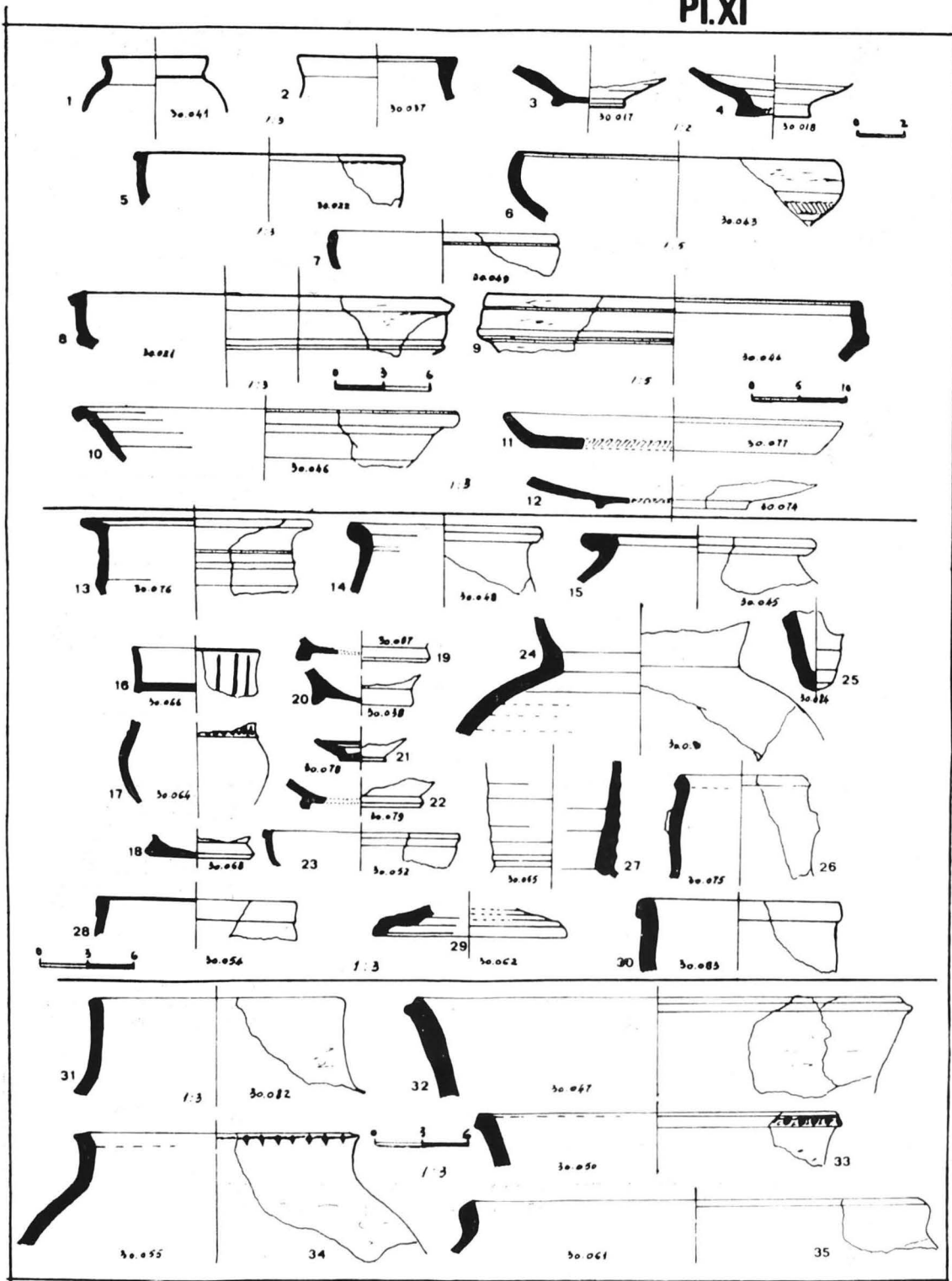
PL. IX

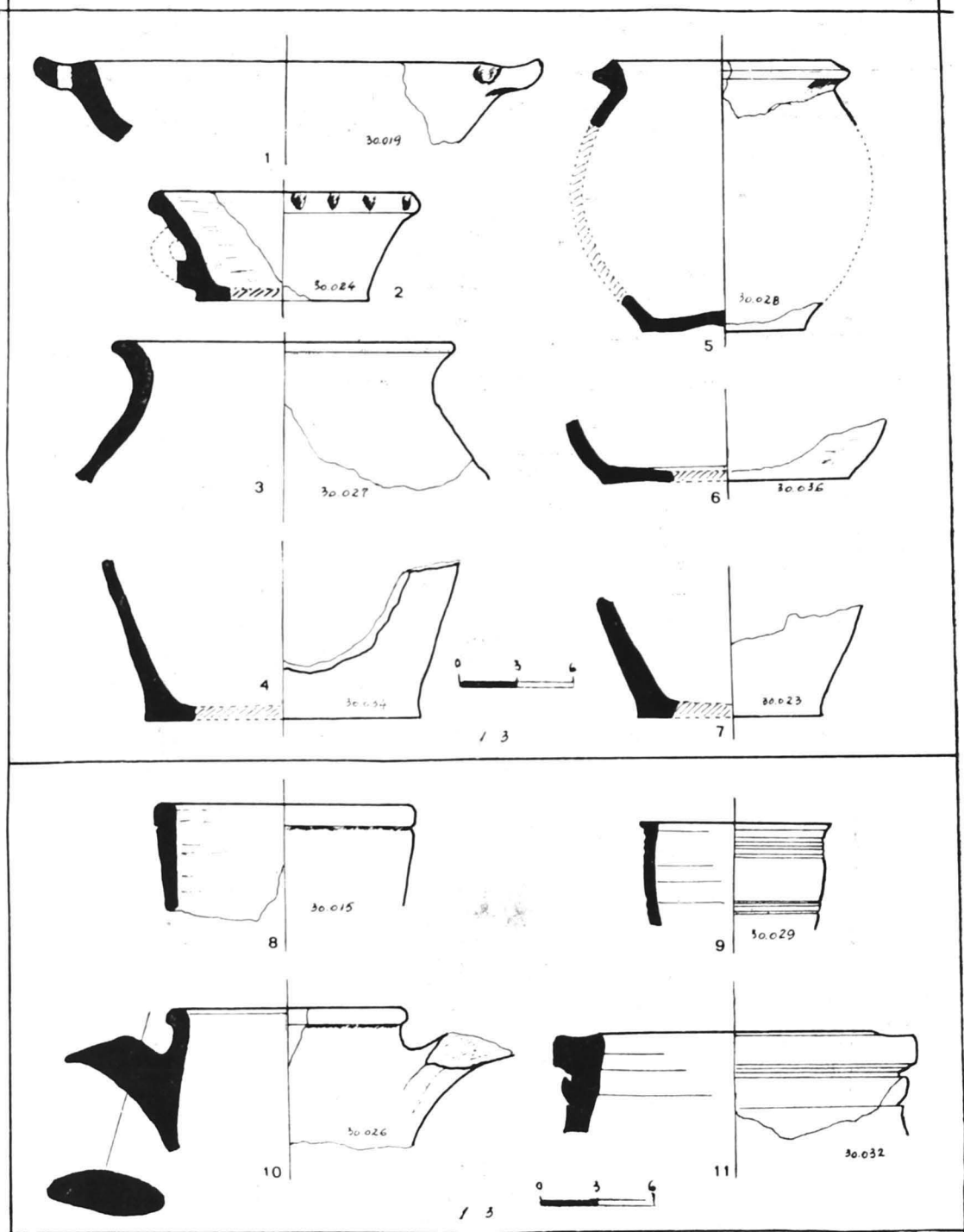
PL. IX — CERAMICĂ DIN PRIMA FAZĂ DE LOCUIRE (SEC. II-III E.N.) PROVENIȚĂ DIN S₁ (4-6, 9, 10 — DE TRADIȚIE GETO-DACICĂ).
 PL. IX CÉRAMIQUE DE LA PREMIÈRE PHASE D'HABITAT (IIe-IIIe SIÈCLES DE N.È.), LIVRÉE PAR LA TRANCÉE S₁ (4-6, 9, 10 DE TRADITION GÉTO-DACE).

Pl. XI

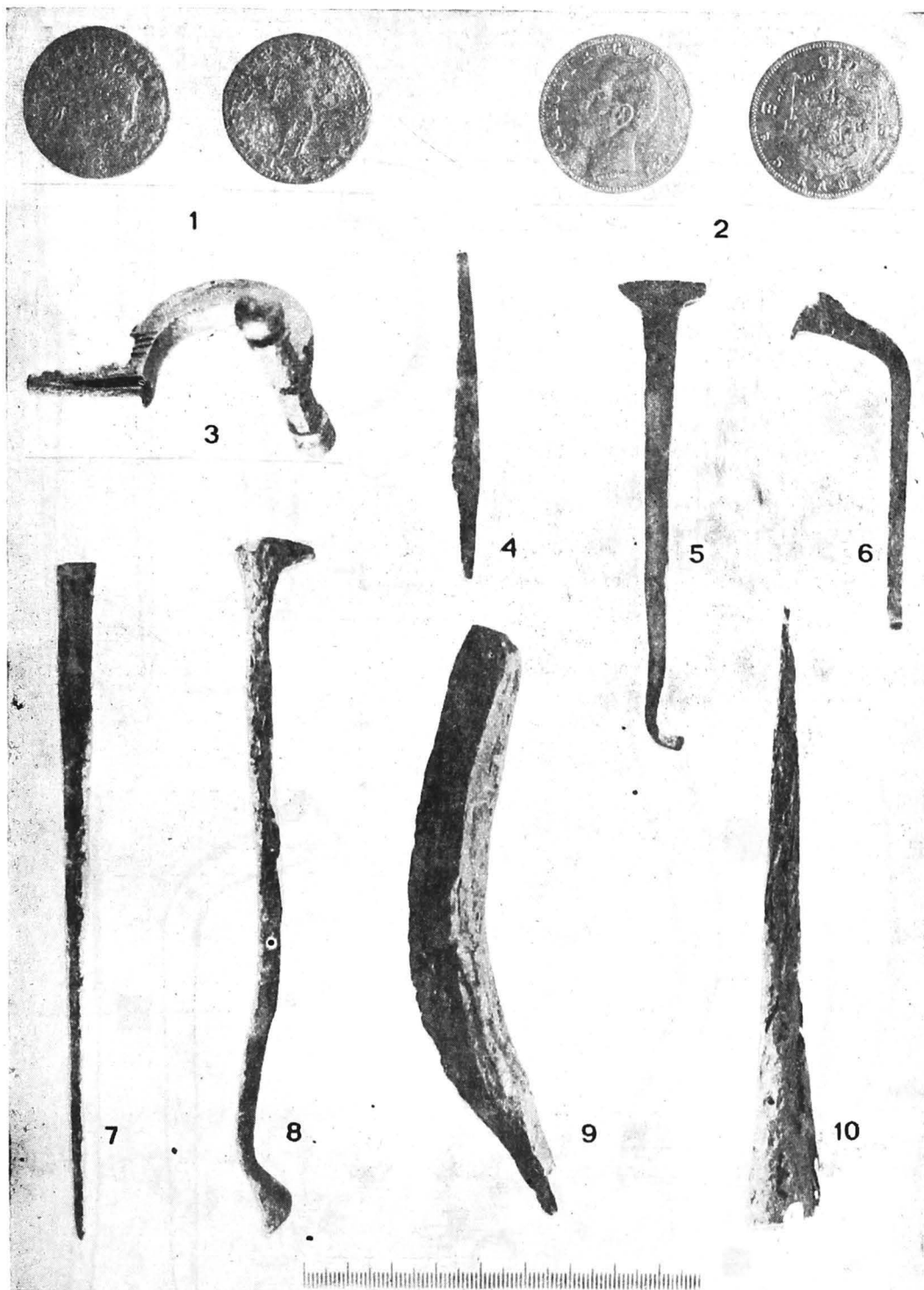

PL. XI - TIPURI CERAMICE PROVENITE DIN S₂; 1-12 - CERAMICĂ ROMÂNĂ (SEC. II-III E.N.); 24, 29 (SEC. IV E.N.); 16-18 - CERAMICĂ DE TIP CARPIC (SEC. III E.N.); 31-35 - CERAMICĂ DE TRADIȚIE GETO-DACICĂ.
PL. XI DIFFÉRENTS TYPES DE POTERIE TROUVÉE DANS LA TRANCHE S₂; 1-12 (CÉRAMIQUE ROMAINE IIe-IIIe SIÈCLES DE N.È.); 24, 29 (CÉRAMIQUE ROMAINE IVe SIÈCLE DE N.È.); 16-18 (CÉRAMIQUE CARPIQUE DU IIIe SIÈCLE DE N.È.); 31-35 CÉRAMIQUE DE TRADITION GÉTO-DACE).

PL. XII - 1-7. CERAMICĂ DE FACTURĂ GETO-DACICĂ: (SEC. II-IV E.N.).
8-11. FRAGMENTE DE AMFORE ROMANE (SEC. II-III p.).

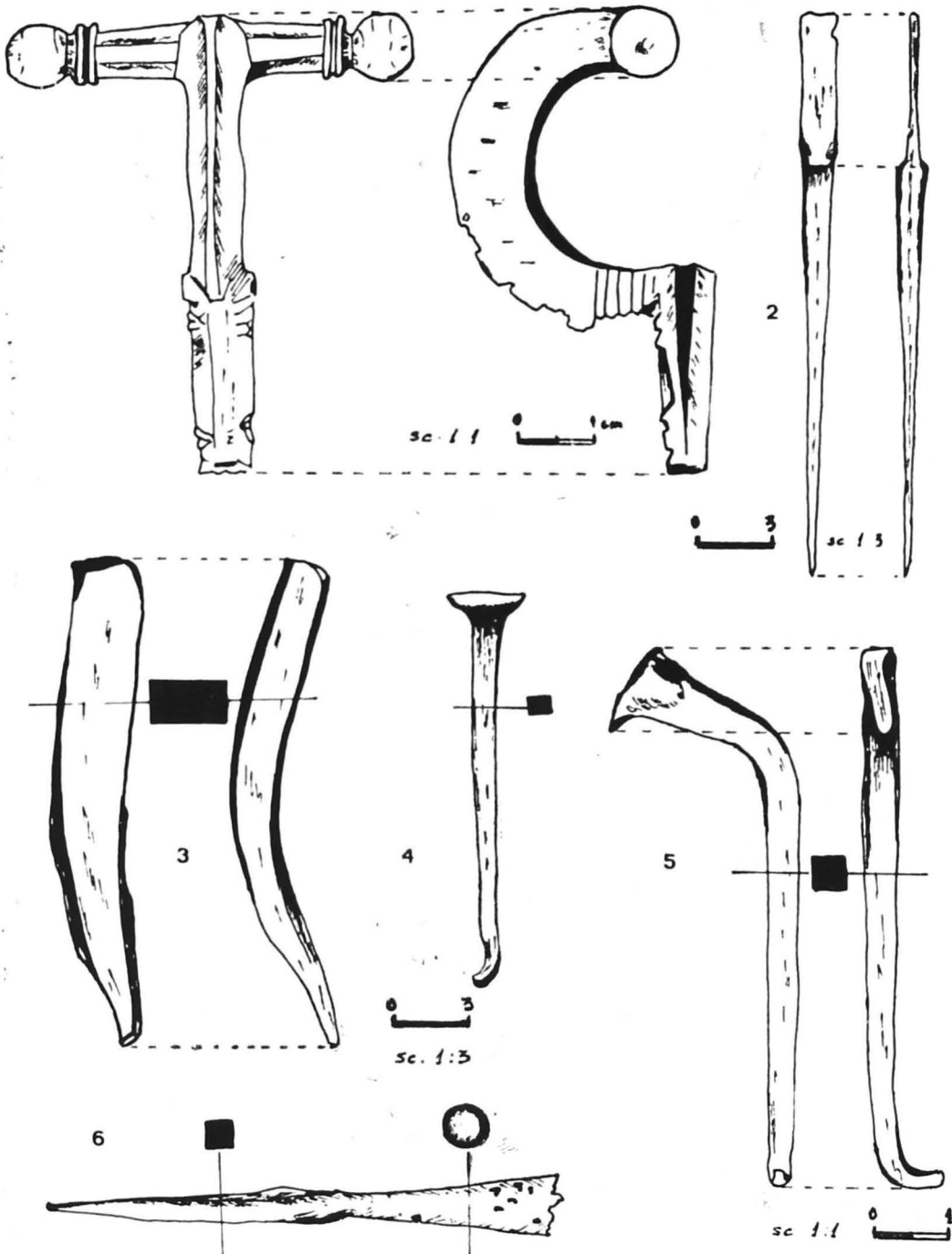
PL. XII 1-7 CÉRAMIQUE DE FACTURE GÉTO-DACE (IIe-IVe SIÈCLES DE N.È.); 8-11 FRAGMENTS D'AMPHORES ROMAINES (IIe-IIIe SIÈCLES DE N.È.).

PL. XIII — OBIECTE METALICE PROVENITE DIN SONDAJUL EFECTUAT ÎN 1982:

1. MONEDĂ DIN TIMPUL ÎMPĂRATULUI MAXIMIN DAZA (305—313 E.N.).
2. MONEDĂ DE 5 BANI EMISĂ LA 1884 DE REGELE CAROL I.
3. FIBULĂ DE BRONZ DE TIPUL „ZWIEBELKNOPFFIBELN” (SEC. IV E.N.).
4. VÎRF DE SULIȚĂ.
7. STYLUS DIN FIER.
9. DORN DIN FIER.
10. VÎRF DE LANCE.

PL. XIII OBJETS EN MÉTAL MIS AU JOUR PAR LE SONDAGE DE 1982: 1. MONNAIE DE L'EMPEREUR MAXIMIN DAZA (305—313 DE N.È.); 2. MONNAIE DE 5 SOUS ÉMISSION DE 1884 DU ROI CHARLES Ier; 3. FIBULE DE BRONZE DE TYPE ZWIEBELKNOPFFIBELN (IVe SIÈCLE DE N.È.); 4. POINTE DE LANCE; 7. STYLUS DE FIER; 9. POINÇON; 10. POINTE DE LANCE.

PL. XIV — OBIECTE METALICE DSCOPERITE LA FRECĂȚEI (DESENE LA SCARĂ).
 PL. XIV OBJETS EN MÉTAL TROUVÉS À FRECĂȚEI (DESSINS À L'ECHELLE).